

PRIPOROČILA ZA UVAJANJE

**KONCEPTA PREPOZNAVANJA NADARJENIH OTROK,
UČENCEV IN DIJAKOV TER VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA
DELA Z NJIMI**

ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ŠOLSTVO

junij 2026

PRIPOROČILA ZA UVAJANJE

KONCEPTA PREPOZNAVANJA NADARJENIH OTROK, UČENCEV IN DIJAKOV TER VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA Z NJIMI

PRIPOROČILA ZA UVAJANJE KONCEPTA PREPOZNAVANJA NADARJENIH OTROK, UČENCEV IN DIJAKOV TER VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA Z NJIMI

Urednice: Melita Jakelj, Kristina Bratina, Andreja Sever, Nives Zore

Avtorji: Melita Jakelj, Kristina Bratina, mag. Barbara Stožir Curk, Andreja Sever, Matejka Lovše, mag. Apolonija Jerko, mag. Bernarda Gaber, Nives Markun Puhan, Polona Klopčič, Helena Klobasa, Nives Zore, mag. Marjana Milčinovič, mag. Tamara Malešević, Roberta Kalc, Maja Kosmač Zamuda, Urška Harej Čoha, dr. Fani Nolimal, dr. Tomi Deutsch

Strokovni pregled, recenzije: mag. Mojca Verhovnik, VVZ Slovenj Gradec; Andreja Križan Lipan, Vrtec Rogaska Slatina; Barbara Jazbec, Vrtec pri Osnovni šoli Krmelj; Neva Klaneček, Osnovna šola Pohorskega odreda Slovenska Bistrica; Barbara Kampjut, Osnovna šola Franceta Bevka Ljubljana; Nataša Čerenak, Osnovna šola Vojnik; Jasmina Jevnikar, Šolski center Novo mesto, Srednja elektro šola in tehniška gimnazija; Brigita Hari, Gimnazija Murska Sobota

Jezikovni pregled: Tine Logar

Oblikovanje: Simon Kajtna

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavnica: Jasna Rojc

Spletna izdaja

Ljubljana, 2026

Publikacija je dostopna na povezavi:

www.zrss.si/pdf/Priporocila_za_uvajanje_Koncepta_prepoznavanja_nadarjenih_otrok.pdf

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

**Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani**

[COBISS.SI-ID 281170947](https://coibiss.si/id/281170947)

ISBN 978-961-03-1518-6 (PDF)

KAZALO

1	UVOD	7
2	STROKOVNA IZHODIŠČA KONCEPTA	9
3	SPREMEMBE PRI DELU Z NADARJENIMI V KONCEPTU	9
4	PROCESNO NAČRTOVANJE UVAJANJA KONCEPTA	10
	4.1 Koraki uvajanja Koncepta	11
5	VLOGE POSAMEZNIH DELEŽNIKOV	14
	5.1 Ravnatelj	14
	5.2 Pedagoški koordinator	15
	5.3 Tim za delo z nadarjenimi	15
	5.4 Mentor	16
	5.5 Razrednik	16
	5.6 Svetovalni delavec	16
	5.7 Oddelčni učiteljski zbor	17
	5.8 Učitelj	17
	5.9 Učenec/dijak	17
	5.10 Sodelovanje s starši	18
6	NAČRT UVAJANJA KONCEPTA ZA DELO Z NADARJENIMI NA RAVNI ŠOLE	19
	6.1 Primer izvedbenega načrta	20
7	PREPOZNAVANJE NADARJENEGA UČENCA/DIJAKA	21
	7.1 PRVA STOPNJA – OPAZOVANJE IN NOMINACIJA	22
	7.2 DRUGA STOPNJA – RAZVIJANJE POTENCIALOV	23
	7.3 TRETJA STOPNJA – IDENTIFIKACIJA	23
8	PODPORA NADARJENIM	26
	8.1 PODPORA NADARJENIM PRI POUKU	27
	8.2 SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN SPECIALNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA POSAMEZNEGA PREDMETA	28
	8.3 PODPORA NADARJENIM ZUNAJ POUKA	28
	8.4 MAPA DOSEŽKOV	29
	8.5 PERSONALIZIRANI NAČRT DELA (PeNaD) V OSNOVNI ŠOLI IN OSEBNI IZOBRAŽEVALNI NAČRT (OIN) V SREDNJI ŠOLI TER MENTORSKA PODPORA	29
9	PRIPOROČILA ZA UVAJANJE KONCEPTA V VRTCU	31
10	PROCESNO NAČRTOVANJE UVAJANJA KONCEPTA	33

11	OPAZOVANJE VIŠJIH POTENCIALOV IN INTERESOV VSEH OTROK	33
12	SPodbudno učno okolje	35
13	LISTOVNIK OTROKA	36
14	SODELOVANJE S STARŠI	37
15	VLOGE V PROCESU PREPOZNAVANJA IN VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA Z OTROKI Z VIŠJIMI POTENCIALI	38
	15.1 Ravnatelj/vodstvo vrtca	38
	15.2 Pedagoški koordinator v vrtcu	38
	15.3 Vzgojitelj/vzgojiteljica	38
16	VIRI IN LITERATURA	40
17	PRILOGE	41
	17.1 OBRAZEC ZA SPREMLJANJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA	42
	17.2 PRIPOMOČEK ZA SPREMLJANJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA V VRTCU	44
	17.3 EVALVACIJSKI SESTANKI	47
	17.4 MAPA DOSEŽKOV – primer	49
	17.5 PeNAD/OIN – primer	50

1 UVOD

Priporočila za uvajanje Koncepta prepoznavanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi (v nadaljevanju Priporočila) so namenjena podpori vzgojno-izobraževalnim zavodom pri uvajanju posodobljenega Koncepta odkrivanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njim, ki je bil leta 2020 pripravljen na Zavodu RS za šolstvo.

Koncept odkrivanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi (v nadaljevanju Koncept) nadgrajuje Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci devetletne osnovne šole iz leta 1999 in Koncept vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi dijaki iz leta 2007 ter uvaja pomembne posodobitve, ki temeljijo na sodobnih znanstvenih spoznanjih in spoznanjih iz prakse, hkrati pa predstavlja celovit in sodoben okvir za prepoznavanje in podporo nadarjenim v vseh vzgojno-izobraževalnih okoljih in vključuje tudi predšolsko obdobje.

Koncept je stopil v veljavo po tem, ko se je z njim seznanil Strokovni svet RS za splošno izobraževanje na svoji 245. seji dne 19. 6. 2025.

V šolskem letu 2025/26 se je začelo postopno uvajanje Koncepta v vrtce, osnovne in srednje šole. Koncept se izvaja kot celota, razen v delih, kjer so za izvajanje potrebne prilagoditve zakonodaje. Zato se Koncept uvaja postopno, pri čemer se upošteva naslednje:

- Osnovnošolska zakonodaja ne omogoča vpisa otrok, mlajših od šest let, v prvi razred osnovne šole, zato se področje, ki opisuje možnost vpisa otrok, mlajših od šest let v osnovno šolo izvzame iz izvajanja.
- Veljavna zakonodaja ne omogoča predmetne akceleracije, zato se izvzame iz izvajanja.
- Delovno mesto pedagoški koordinator za delo z nadarjenimi ni opredeljeno v katalogu delovnih mest na področju šolstva, rezultati poskusa »Uvajanje posodobljenega koncepta prepoznavanja in vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi« (v nadaljevanju Poskus) pa kažejo, da bi bila sistemska umestitev te vloge eden ključnih pogojev za učinkovito izvajanje Koncepta v praksi.
- Uvajanje vloge pedagoškega koordinatorja za delo z nadarjenimi, kot ga opredeljuje Koncept, je z vsebinskega vidika smiselno povezano z nalogami svetovalnega delavca v vrtcu in šoli. Programske smernice svetovalnega dela v programih s področja vzgoje in izobraževanja (2024) že opredeljujejo delo z nadarjenimi kot del strokovnih nalog svetovalne službe, zato je koordinacijo dejavnosti na tem področju smiselno organizacijsko povezati z njenim delovanjem.
- Rezultati Poskusa so pokazali, da je za izvajanje nalog pedagoškega koordinatorja v začetnem obdobju uvajanja Koncepta priporočljivo načrtovati obseg približno petine delovnega časa strokovnega delavca. Dolgoročno pa se lahko obseg dela prilagaja številu nadarjenih, zahtevnosti organizacije dela ter razvitosti sistema podpore nadarjenim v posameznem zavodu. Do ureditve tega področja na ravni sistema priporočamo, da šole in vrtci opravijo analizo obstoječih nalog in delovnih obremenitev svetovalnega delavca ter presodijo, ali je mogoče katere naloge drugače razporediti ali njegovo delo organizirati na način, da bi lahko kakovostno izvajal naloge na področju dela z nadarjenimi.
- Terminologija ‚obogatitveni program‘, ki jo navaja Koncept, v predmetnikih in drugih programskih elementih ni opredeljena, zato se uporablja ustrežnejša in uveljavljena terminologija (razširjeni program, obvezne izbirne vsebine, interesne dejavnosti, druge dejavnosti za nadarjene ...).

- Instrumentarij še ni dokončno posodobljen v skladu s Konceptom, zato se za identifikacijo nadarjenih smiselno uporablja obstoječe pripomočke.

Priporočila so pripravljena kot podpora pri načrtovanju ter uvajanju sprememb. Zasnovana so operativno in prinašajo konkretne usmeritve za organizacijo in izvedbo vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi v šoli in z otroki z višjimi potenciali v vrtcu. Vsebujejo tudi uporabne pripomočke, opazovalne obrazce in predloge dokumentov, ki so strokovnim delavcem lahko v pomoč pri delu z nadarjenimi.

Veljavna zakonodaja opredeljuje delo z nadarjenimi in vzgojno-izobraževalnim zavodom nalaga odgovornost za njihovo sistematično prepoznavanje in načrtno podporo.

Izobraževanje nadarjenih učencev je opredeljeno v 11. členu Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. [81/06](#) – uradno prečiščeno besedilo, [102/07](#), [107/10](#), [87/11](#), [40/12](#) – ZUJF, [63/13](#), [46/16](#) – ZOFVI-K, [76/23](#), [16/24](#) in [54/25](#)), ki navaja, da so nadarjeni učenci tisti, ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu in da osnovna šola tem učencem zagotavlja ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela pri pouku ter jim omogoči vključitev v ustrezno dejavnost razširjenega programa.

V 36. členu Zakona o gimnazijah (Uradni list RS, št. 1/07 - uradno prečiščeno besedilo, 6/18 - ZIO-1, 68/17, 46/19, 95/23 - ZIUOPZP, 53/24) je določeno, da lahko šola nadarjenemu dijaku, dijaku perspektivnemu športniku, dijaku vrhunskemu športniku, dijaku, ki se pripravlja na mednarodna tekmovanja v znanju ali na druge mednarodne izobraževalne in kulturne prireditve ter izmenjave, v primeru drugih športnih in kulturnih dejavnosti, prihoda iz tuje države in v drugih utemeljenih primerih prilagodi opravljanje obveznosti.

V 57. členu Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06, 68/17, 46/19, 95/23 - ZIUOPZP, 53/24) je določeno, da lahko šola nadarjenemu dijaku, dijaku perspektivnemu športniku, dijaku vrhunskemu športniku, dijaku, ki se pripravlja na mednarodna tekmovanja v znanju ali na druge mednarodne izobraževalne in kulturne prireditve ter izmenjave, v primeru drugih športnih in kulturnih dejavnosti, prihoda iz tuje države in v drugih utemeljenih primerih prilagodi opravljanje obveznosti.

2 STROKOVNA IZHODIŠČA KONCEPTA

Koncept je nastal na podlagi Strokovnih izhodišč posodobitve Koncepta odkrivanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi (v nadaljevanju Strokovna izhodišča) (ZRSŠ, 2019) https://www.zrss.si/pdf/strokovna_izhodisca_nadarjeni.pdf.

Koncept je bil preizkušen v okviru Poskusa Uvajanje posodobljenega koncepta prepoznavanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi (v nadaljevanju poskus), ki se je izvajal na vzorcu osnovnih, srednjih šol ter vrtcev (ZRSŠ, 2024). Zaključno poročilo Poskusa je dostopno v digitalni bralnici ZRSŠ na povezavi:

https://www.-zrss.si/pdf/zakljucno_porocilo_poskusa_nadarjeni.pdf

Koncept je dostopen na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Koncept-prepoznavanja-nadarjenih-otrok-ucencev-in-dijakov-ter-vzgojno-izobrazevalnega-dela-z-njimi_lektoriran.pdf

3 SPREMEMBE PRI DELU Z NADARJENIMI V KONCEPTU

Prepoznavanje otrok z višjimi potenciali in spodbujanje njihovega razvoja se začne že v predšolskem obdobju.

V Konceptu je posodobljena opredelitev nadarjenosti. Spreminja se model prepoznavanja nadarjenih in sicer v tri-stopenjski model prepoznavanja nadarjenih s stopnjami opazovanja, razvijanja potencialov ter identifikacije. Posodobljeni so kriteriji za identifikacijo nadarjenih, uvaja se multipla identifikacija.

Koncept izpostavlja pomen prilagoditev in sodobnih didaktičnih pristopov pri delu z nadarjenimi pri pouku z vključevanjem diferenciacije, individualizacije ter personaliziranega učenja. Podpora nadarjenim se omogoči tudi izven pouka, v dejavnostih razširjenega programa, interesnih dejavnostih in drugih, pri čemer je poudarjeno mentorsko delo. Izpostavljen je pomen dela z nadarjenimi iz ranljivih skupin (priseljenci, učenci iz drugačnega kulturnega in jezikovnega okolja, dvojno izjemni idr.).

Koncept natančneje opredeljuje naloge mentorja nadarjenemu ter vlogo in naloge pedagoškega koordinatorskega delavca za delo z nadarjenimi. Izpostavljen je pomen kontinuiranega izobraževanja in usposabljanja vseh strokovnih delavcev za prepoznavanje nadarjenih in vzgojno-izobraževalno delo z njimi.

Uresničevanje Koncepta zahteva spremembe v pedagoški praksi ter postopno uveljavljanje bolj prilagodljivih in diferenciranih pristopov k poučevanju, ki omogočajo prepoznavanje, spodbujanje in razvijanje potencialov nadarjenih. Gre za postopno prilagajanje pedagoških pristopov, didaktičnih strategij in spreminjanje odnosa strokovnih delavcev do nadarjenih.

Uvajanje sprememb zahteva čas, strokovno podporo, refleksijo ter sodelovanje celotnega kolektiva.

4 PROCESNO NAČRTOVANJE UVAJANJA KONCEPTA

Uvajanje Koncepta zahteva celostno, razvojno naravnano in premišljeno organizacijo dela na ravni vrtca ali šole. Implementacijo Koncepta načrtujemo kot proces in kot permanentno nalogo, ki je sestavni del Letnega delovnega načrta šole oz. vrtca. Pri tem sledimo korakom procesnega načrtovanja: analiza stanja in prepoznavanje izzivov, oblikovanje izvedbenega načrta, ki vključuje cilje in načine spremljanja, izvedba načrtovanih sprememb in preizkušanje novih načinov delovanja, opazovanje in spremljanje učinkov s sprotimi prilagoditvami, evalvacija načrta in prilagoditev načrta za naslednji cikel.

Slika 1: Koraki procesnega načrtovanja

Spremembe se uvajajo odločno, a preudarno – z jasno vizijo, strokovno refleksijo in zavedanjem, da gre za dolgoročni razvojni proces, ki zahteva sodelovanje, vztrajnost in zaupanje v strokovne delavce.

4. 1. Koraki uvajanja Koncepta

A) SEZNANITEV UČITELJSKEGA/VZGOJITELJSKEGA ZBORA S POSODOBITVAMI KONCEPTA, OBLIKOVANJE TIMA ZA NADARJENE IN IZBIRA PEDAGOŠKEGA KOORDINATORJA ZA DELO Z NADARJENIMI

Namen:

- Utemeljitev uvajanja sprememb.¹
- Usklajeno razumevanje Koncepta.
- Vzpostavitev vloge pedagoškega koordinatorja za delo z nadarjenimi ter tima za delo z nadarjenimi.

Koraki:

- Oblikovati tim, ki bo skrbel za kakovost dela z nadarjenimi ter izbor pedagoškega koordinatorja za delo z nadarjenimi, ki bo vodil in usmerjal delo tima.
- Seznaniti strokovne delavce s Strokovnimi izhodišči in s Konceptom.
- Uskladiti razumevanje temeljnih ciljev, načel in opredelitve nadarjenosti.

B) ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA

Namen:

- Analiza stanja na področju dela z nadarjenimi.
- Prepoznavanje **že obstoječih dobrih praks in izzivov**.

Koraki:

- Analizirati stanje in razmisliti o možnostih podpore nadarjenim glede na njihove prepoznane potrebe, potenciale in interese.
- Pregledati obstoječe prakse in dejavnosti, ki že podpirajo razvoj nadarjenih (kaj deluje, kaj manjka, prednosti in slabosti, npr. SWOT analiza).
- Razmisliti o možnostih za nadgradnjo obstoječih oblik dela in dejavnosti v skladu s Konceptom tako pri pouku kot izven pouka.
- Prepoznati dejavnosti, ki jih je potrebno prilagoditi Konceptu (npr. postopki identifikacije).
- Prepoznati potrebe in načrtovati kontinuiran profesionalni razvoj strokovnih delavcev .

C) PRIPRAVA IZVEDBENEGA NAČRTA VRTCA/ŠOLE

Namen:

- Priprava izvedbenega načrta za delo z nadarjenimi na ravni vrtca/šole.
- Vključiti poglavje o delu z nadarjenimi v letni delovni načrt vrtca/šole za posamezno šolsko leto.

Koraki:

- Določiti prednostne cilje glede na analizo stanja (npr. usposobiti strokovne delavce za prepoznavanje otrok z višjimi potenciali oz. nadarjenih učencev, dijakov, za izvajanje diferenciacije, individualizacije in personaliziranega učenja ...).

¹ V pomoč je lahko priročnik za šolske razvojne tim: Vpeljevanje sprememb v šole (ZRSŠ, 2019). Dostopen na: https://www.zrss.si/digitalna_bralnica/vpeljevanje-sprememb-v-sole-prirocnik-za-solske-razvojne-time/

- Načrtovati:
  - aktivnosti za doseganje posameznega cilja (npr. delavnice za strokovne delavce, sodelovanje z zunanjimi institucijami, opredelitev in okrepitev mentorskega dela ...),
  - časovni okvir izvedbe,
  - določiti strokovne delavce, ki bodo odgovorni za izvedbo posamezne naloge (npr. pedagoški koordinator, svetovalna služba, mentorji, učitelji/vzgojitelji),
  - kazalnike kakovosti² (npr. število vključenih v dejavnosti zunaj pouka, dosežki učencev/dijakov, zadovoljstvo učencev/dijakov, število učiteljev, ki uporabljajo mapo dosežkov učenca/dijaka ...),
  - način in pogostost spremljanja (npr. merjenje zadovoljstva identificiranih nadarjenih ob koncu šolskega leta, mesečni pregledi izvajanja načrta ...),
  - potrebne vire in vrste podpore: materialne vire (npr. obrazci, literatura, psihodiagnostična orodja), strokovno podporo (npr. sodelovanje z ZRSŠ, zunanji predavatelji), finančne vire za posamezne dejavnosti in druge vire,
  - načine komunikacije in odgovorne strokovne delavce za komunikacijo na različnih ravneh (npr. kako bomo obveščali učitelje, starše in učence/dijake, kdo je odgovoren za komunikacijo ...),
  - evalvacijo ob koncu šolskega leta (npr. primerjava začetnega in končnega stanja, procesna evalvacija).

Pri postavljanju ciljev in oblikovanju aktivnosti priporočamo, da se v šolah premisli in opredeli:

- prioriteta področja dela z nadarjenimi (še posebno v šolah, ki s sistematičnim delom z nadarjenimi šele začinjajo),
- prilagoditve, ki se bodo izvajale zunaj pouka (npr. v osnovni šoli v okviru razširjenega programa),
- načrtovanje mentorstva,
- načrtovanje didaktičnih prilagoditev za nadarjene,
- vlogo svetovalne službe,
- proces prepoznavanja nadarjenih,
- pripravo personaliziranih načrtov dela v osnovni šoli (v nadaljevanju PeNaD) in osebnih izobraževalnih načrtov v srednji šoli (v nadaljevanju OIN),
- uvedbo map dosežkov kot osebne mape učenca/dijaka, v kateri le-ta zbira dokaze o dosežkih in sledi svojemu napredku,
- kontinuirano usposabljanje strokovnih delavcev za delo z nadarjenimi,
- mreženje pedagoških koordinatorjev za delo z nadarjenimi ter mentorjev z drugimi šolami,
- izmenjavo dobrih praks za načrtovanje in izvedbo pouka (npr. pedagoške konference, oddelčni učiteljski zbor, strokovni aktivni, kolegialne hospitacije, mreženje, senčenje).

D) IZVAJANJE IN SPROTNO SPREMLJANJE

Namen:

- Uresničevanje Koncepta v praksi.
- Preizkušanje in sprotno prilagajanje novih načinov delovanja.

Koraki:

- Izvajanje načrta dela z nadarjenimi.
- Spremljanje in prilagajanje izvedbenega načrta.

² V pomoč pri oblikovanju kazalnikov kakovosti je lahko zbirka Kakovost v vrtcih in šolah (ZRSŠ, 2019)

V pomoč pri izvajanju in spremljanju Koncepta so lahko naslednja orodja:

- Opazovalni pripomočki (npr. ček liste³) za prepoznavanje nadarjenosti.
- Predlog obrazcev za pripravo PeNaD/OIN (v Prilogi).
- Opazovalni obrazci za izvedbo hospitacij in kolegialnih hospitacij (v Prilogi).

E) EVALVACIJA IN RAZVOJNO NAČRTOVANJE

Namen:

- Zagotavljanje kakovosti na področju dela z nadarjenimi.
- Kontinuiran profesionalni razvoj strokovnih delavcev.

Koraki:

- Redna evalvacija izvajanja koncepta na ravni posameznika in ravni vrtca/šole.
- Poročanje strokovnih delavcev ter skupna evalvacija.
- Prilagajanje in nadgradnja načrta vrtca/šole na podlagi ugotovitev (nov cikel akcijskega raziskovanja/procesnega načrtovanja).

---

3 Bezić, T. (2012). *Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci osnovne šole*. Zavod RS za šolstvo.

5 VLOGE POSAMEZNIH DELEŽNIKOV

V tem poglavju so opredeljene vloge posameznih deležnikov kot njihova področja delovanja ter naloge kot konkretne aktivnosti pri delu z nadarjenimi.

Navedene naloge posameznih deležnikov in naloge, ki izhajajo iz njih, se uporabljajo za delo z nadarjenimi in smiselno tudi za delo s potencialno nadarjenimi in z otroki z višjimi potenciali.

5.1 Ravnatelj

- Področje dela z nadarjenimi vključi v Letni delovni načrt šole (prioritetna področja, prednostne cilje, načine dela ...).
- Skrbi za razumevanje pomena dela z nadarjenimi, spodbuja profesionalni razvoj strokovnih delavcev za delo z nadarjenimi in omogoča pogoje za delo z nadarjenimi na ravni vrtca in šole.
- Imenuje pedagoškega koordinatorja za delo z nadarjenimi (v nadaljevanju pedagoški koordinator).
  - Priporočamo, da za vlogo pedagoškega koordinatorja izbere svetovalnega delavca.
  - Lahko opredeli obseg in nabor nalog pedagoškega koordinatorja v opisu del in nalog delovnega mesta šolskega svetovalnega delavca v Aktu o sistemizaciji delovnih mest vrtca/osnovne/srednje šole.
  - Vloga in obseg dela pedagoškega koordinatorja za delo z nadarjenimi se razlikujeta glede na raven izobraževanja, velikost šole in število otrok z višjimi potenciali, nadarjenih učencev/dijakov.
- Imenuje strokovne delavce v tim strokovnih delavcev za delo z nadarjenimi.
  - Priporočamo, da tim sestavljajo strokovni delavci za delo z nadarjenimi z različnih predmetnih področij in razredni učitelji, ki izkazujejo interes za delo z nadarjenimi, imajo izkušnje pri uvajanju novosti, jim sodelavci zaupajo in imajo dobre organizacijske ter komunikacijske kompetence.
  - Priporočamo, da je med člani tima strokovnih delavcev za delo z nadarjenimi vsaj en član, ki je tudi mentor nadarjenemu.
  - Priporočamo, da je v timu od 4 do 6 članov.
- Imenuje mentorje nadarjenim učencem/dijakom
  - Lahko opredeli obseg in nabor nalog mentorja v okviru del in nalog delovnega mesta učitelja v Aktu o sistemizaciji delovnih mest osnovne/srednje šole, lahko pa tudi v Letnem delovnem načrtu v sklopu poglavja o delu z nadarjenimi.
  - V okviru možnosti in razpoložljivih virov lahko vrednoti delo mentorjev (npr. dejavnosti razširjeni program, interesna dejavnost).
  - Mentorjem omogoča kontinuirano profesionalno usposabljanje na področju psihosocialne in čustvene podpore ter motivacije nadarjenih.
- Sodeluje s pedagoškim koordinatorjem in timom za delo z nadarjenimi pri načrtovanju izvedbenega načrta šole za delo z nadarjenimi, pri evalvaciji in na področju zagotavljanja kakovosti dela z nadarjenimi. Načrt ustrezno uskladi z Letnim delovnim načrtom šole/vrtca.
  - V skladu z zakonodajo potrjuje PeNaD/OIN.

5.2 Pedagoški koordinator

- Načrtovanje
  - Sodeluje z ravnateljem pri načrtovanju dela z nadarjenimi, pripravi izvedbenega načrta šole, evalvaciji in zagotavljanju kakovosti dela z nadarjenimi.
  - Sodeluje pri načrtovanju profesionalnega razvoja strokovnih delavcev strokovnih delavcev.
  - Izvaja ali koordinira usposabljanja na področju prepoznavanja in dela z nadarjenimi ter vodi strokovne razprave.
  - Skupaj z mentorjem ali razrednikom spremlja načrtovanje dejavnosti za nadarjene, ki se izvajajo zunaj pouka, in po potrebi pri njem sodeluje.
  - Promovira pomen kakovostnega dela z nadarjenimi in širjenje dobrih praks v kolektivu v povezavi z drugimi vzgojno-izobraževalnimi zavodi in lokalno skupnostjo.
- Organizacija in koordinacija
  - Vodi tim za delo z nadarjenimi.
  - Skrbi za usklajeno izvajanje dejavnosti na ravni šole.
  - Pri pripravi in evalviranju PeNaD/OIN sodeluje z učencem/dijakom, mentorjem in razrednikom.
  - Vodi evidence nominiranih in identificiranih učencev/dijakov ter PeNaD/OIN.
  - Spodbuja sodelovanje med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in zunanjimi institucijami na področju dela z nadarjenimi.
- Strokovna podpora
  - Ozavešča strokovne delavce o pomenu dela z nadarjenimi.
  - Usmerja in podpira strokovne delavce v procesu prepoznavanja, nominiranja in razvijanja potencialov nadarjenih.
  - Strokovne delavce spodbuja pri izvajanju diferenciacije, individualizacije pri pouku in personaliziranega učenja nadarjenih učencev/dijakov.
  - Koordinira in strokovno usklajuje delo z mentorji nadarjenih pri organizacijskih in strokovnih vprašanjih ter pri sodelovanju s starši in zunanjimi institucijami
  - Sodeluje z razrednikom in predlaga strokovne rešitve pri pripravi in spremljanju PeNaD/OIN in pri sodelovanju s starši.
  - Sodeluje s starši.

5.3 Tim za delo z nadarjenimi

Tim za delo z nadarjenimi (v nadaljevanju tim) vodi pedagoški koordinator, sestavljajo ga strokovni delavci, ki jih imenuje ravnatelj.

- Podpira razvojno naravnost šole pri delu z nadarjenimi.
- Sodeluje pri načrtovanju, spremljanju in evalviranju izvedbenega načrta šole na področju dela z nadarjenimi.
- Sodeluje pri izvajanju in načrtovanju profesionalnega učenja za delo z nadarjenimi.
- Podpira učitelje in mentorje pri delu z nadarjenimi pri pouku in zunaj pouka.
- Promovira pomen kakovostnega dela z nadarjenimi in širjenje dobrih praks na ravni šolskega kolektiva.
- Po potrebi sodeluje s starši in Svetom staršev v vzgojno-izobraževalnem zavodu.

5.4 Mentor

- Načrtuje, izvaja, spremlja in evalvira vsebinske, organizacijske in didaktične prilagoditve za nadarjenega učenca/dijaka pri pouku in zunaj pouka.
- Išče in pripravlja kakovostna gradiva za delo.
- Z nadarjenim načrtuje način zbiranja dokazov v mapi dosežkov, daje konkretne, spodbudne in usmerjevalne povratne informacije na dokaze.
- Omogoča nadarjenemu učencu/dijaku osebno podporo, spodbuja k samostojnosti, motiviranosti, odgovornosti za lasten napredek, upošteva njegove želje, razvija interese, spodbuja h kritičnemu razmišljanju in ustvarjalnosti, sodeluje pri karierni orientaciji učenca/dijaka.
- Sodeluje z učencem/dijakom, razrednikom, pedagoškim koordinatorjem in drugimi mentorji ali učitelji ter starši pri oblikovanju, izvajanju, spremljanju in evalviranju PeNaD/OIN.
- Sodeluje z zunanjimi institucijami/mentorji.

5.5 Razrednik

- Se seznani s področji nadarjenosti in značilnostmi nadarjenega učenca/dijaka v razredu.
- Učencu/dijaku predstavi namen PeNaD/OIN in mape dosežkov ter pomen njegove aktivne vloge pri soustvarjanju, spremljanju in evalvaciji.
- Pridobi soglasje staršev/polnoletnega dijaka za pripravo PeNaD/OIN.
- V sodelovanju s pedagoškim koordinatorjem, mentorjem/mentorji, učencem/dijakom in starši pripravi in evalvira PeNaD/OIN.
- Oddelčnemu učiteljskemu zboru v sodelovanju s pedagoškim koordinatorjem predstavi osnutek PeNaD/OIN, ga predlaga v razpravo in potrditev.
- Nominiranega učenca/dijaka spremlja in spodbuja pri skrbi za mapo dosežkov.
- Starše obvešča o prepoznani nadarjenosti pri učencu/dijaku in načinih dela z njim.

5.6 Svetovalni delavec

- Pri razvojnem načrtovanju, spremljanju in evalvaciji dela na ravni celotnega vzgojno-izobraževalnega zavoda sodeluje z ravnateljem in s pedagoškim koordinatorjem, če sam ne opravlja te vloge.
- Kadar je svetovalni delavec psiholog, lahko v okviru procesa identifikacije pridobi potrebna soglasja, opravi psihološko testiranje, rezultate predstavi staršem in (po)skrbi za varno hrambo teh osebnih podatkov. Če psiholog za to ni ustrezno dodatno usposobljen, koordinira izvajanje psihološkega testiranja z zunanjimi izvajalci.
- Če svetovalni delavec ni psiholog, koordinira izvajanje psihološkega testiranja z zunanjimi izvajalci, pridobi potrebna soglasja, zbira in hrani osebne podatke potrebne za identifikacijo nadarjenosti.
- Sodeluje pri kontinuiranem profesionalnem usposabljanju strokovnih delavcev in jih podpira pri prepoznavanju in razvoju potencialov posameznega nadarjenega učenca/dijaka.
- Spodbuja in spremlja vključevanje nadarjenega učenca/dijaka v oddelčno skupnost.
- Spodbuja celostni (emocionalni, socialni, kognitivni, vrednotni, moralni in telesni) razvoj nadarjenega (npr. razvijanje socialno čustvenih kompetenc, kompetence učenje učenja, kritično mišljenje, karierna orientacija, sodelovanje in povezovanje z drugimi učenci/dijaki ipd.).

- Odziva se na socialne in čustvene potrebe posameznega nadarjenega učenca/dijaka in mu svetuje v primeru težav ter nudi svetovanje v podporo njegovemu osebnostnemu razvoju (npr. povečana socialna občutljivost, visoka kognitivna in emocionalna vzdražljivost, neenakomeren intelektualni in čustveni razvoj, doživljanje drugačnosti, perfekcionizem ipd.).
- Svetuje staršem nadarjenega učenca/dijaka glede vzgoje in ustrezne podpore za razvoj potencialov nadarjenih v domačem okolju.
- Se povezuje in sodeluje z zunanjimi institucijami z namenom ustrezne celostne podpore nadarjenim (npr. vseživljenjska karierna orientacija, spoprijemanje z morebitnimi pastmi perfekcionizma ipd.)
- Posebno skrb nameni podpori nadarjenim iz ranljivih skupin in jim nudi osebno podporo ter individualno svetovanje. Prepozna težave, ki jih doživljajo in ki zahtevajo takojšen odziv, npr. zaradi medosebnih odnosov z vrstniki, neugodnih posledic perfekcionizma ali doživljanja socialno-čustvenih stisk, neugodnih posledic revščine ali pripadnosti kulturnim manjšinam idr.
- Izvaja skupinsko ali individualno svetovanje za specifične primere/skupine teh učencev in dijakov ter krepi razvoj njihove samoregulacije in osebne prožnosti.
- Pripravlja strokovne podlage in (po potrebi) sodeluje pri načrtovanju, izvajanju in evalvaciji PeNaD/OIN.

5.7 Oddelčni učiteljski zbor

- Predlaga učenca/dijaka za nominacijo.
- Usklajuje in potrjuje PeNaD/OIN.

5.8 Učitelj

- Načrtuje, izvaja in prilagaja pouk potrebam nadarjenega učenca/dijaka ob upoštevanju temeljnih in specifičnih načel vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi (individualizacija, diferenciacija poučevanja, personalizirano učenje).
- Spodbuja zbiranje dokazov o učenju in napredku (mapa dosežkov) in na posamezne dokaze podaja povratne informacije o napredku.
- Sodeluje pri pripravi PeNaD/OIN.

5.9 Učenec/dijak

- Pozna področja svojih nadarjenosti in možnosti za razvoj potencialov.
- Predlaga mentorja ali več njih, s pomočjo katerih želi razvijati svojo nadarjenost.
- Seznan se z namenom mape dosežkov, PeNaD/OIN in razume pomen njegove aktivne vloge pri soustvarjanju le-teh.
- Aktivno sodeluje z razrednikom, učitelji, mentorji in pedagoškim koordinatorjem pri načrtovanju, spremljanju in evalvaciji PeNaD/OIN.
- Se vključuje v dejavnosti zunaj pouka.
- Čim bolj samostojno skrbi in ureja mapo dosežkov, vanjo vlaga dokaze o učenju in dosežkih ter spremlja svoj napredek.

5.10 Sodelovanje s starši

- Šola starše spodbuja, da podpirajo razvoj interesov, potencialov in osebnosti njihovega otroka, da ga podpirajo pri načrtovanju dejavnosti in pri vodenju mape dosežkov.
- Šola starše vključuje v načrtovanje, spremljanje in evalvacijo PeNaD/OIN.

6 NAČRT UVAJANJA KONCEPTA ZA DELO Z NADARJENIMI NA RAVNI ŠOLE

Preglednica 1: Načrt uvajanja koncepta za delo z nadarjenimi na ravni šole

NAČRT UVAJANJA KONCEPTA ZA DELO Z NADARJENIMI NA RAVNI ŠOLE					
KAJ	RAVNATELJ	TIM ZA DELO Z NADARJENIMI	STROKOVNI DELAVCI	UČENCI/DIJAKI	STARŠI
<p>Seznanitev s Konceptom prepoznavanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi</p> <p>Seznanitev s Strokovnimi izhodišči posodobitve Koncepta odkrivanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi</p>	<p>Poglobljeno preuči dokumenta in razmisli o potrebnih spremembah in organizaciji dela na nivoju šole.</p> <p>Določi pedagoškega koordinatorskega delavca za delo z nadarjenimi.</p> <p>Določi člane tima za delo z nadarjenimi.</p>	<p>Člani preučijo dokumenta in razmislijo o potrebnih spremembah ali prilagoditvah in organizaciji dela na nivoju šole.</p>	<p>Strokovni delavci individualno preučijo Koncept.</p> <p>Strokovni delavci razumevanje Koncepta preverijo v strokovnih aktivih in izpostavijo morebitne dileme ali vprašanja.</p>	<p>Učencem se smiselno predstavi Koncept glede na njihovo razvojno stopnjo.</p> <p>Predstavitve lahko izvede razrednik, pri pripravi mu pomaga pedagoški koordinatorski delavec za nadarjene.</p>	<p>Predstavitve Koncepta na Svetu staršev.</p>
<p>Analiza stanja in izkušenj na področju dela z nadarjenimi</p>	<p>Tim za delo z nadarjenimi z ravnateljem pripravi analizo stanja na področju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ prepoznavanja nadarjenih (poznavanje značilnosti), ✓ podpore nadarjenim pri pouku, ✓ podpore nadarjenim zunaj pouka, ✓ izvajanju mentorstva, ✓ učinkovitosti individualnih načrtov, ki jih je šola pripravila za identificirane nadarjene (INDEP, OIN). 		<p>Strokovna srečanja (npr. pedagoška konferenca) za vse strokovne delavce z refleksijo poučevalne prakse, pripravo analize stanja ter pripravo izvedbenega načrta šole.</p>		
<p>Izvedbeni (akcijski) načrt šole</p>	<p>Tim za delo z nadarjenimi z ravnateljem na podlagi analize stanja na šoli pripravi predlog izvedbenega načrta uvajanja Koncepta na šoli.</p> <p>Določi se prioriteta področja dela z nadarjenimi. Uvajanje načrtujemo kot dolgoročni proces, pri katerem ob zaključku šolskega leta naredimo evalvacijo in posodobimo načrt za naslednje šolsko leto.</p> <p>Izvedbeni načrt naj vsebuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postopke in načine za prepoznavanje nadarjenih, • izvajanje prilagoditev za nadarjene pri pouku in zunaj pouka, • nabor dejavnosti za nadarjene, • mentorsko podporo nadarjenim, • načrt za pripravo PeNAD/OIN za nadarjene, • načrt usposabljanja strokovnih delavcev, • način evalvacije dela z nadarjenimi. 				
<p>Letni delovni načrt šole</p>	<p>V LDN šole umesti področje dela z nadarjenimi.</p>		<p>Vsak učitelj v svojem letnem načrtu dela načrtuje delo z nadarjenimi (mentorstvo, prilagoditve pri pouku, spodbujanje ustvarjalnosti ...).</p>		
<p>Evidence nadarjenih, njihovih PeNAD in OIN</p>	<p>Ravnatelj določi način vodenja evidenc nadarjenih in PeNAD/OIN-jev. Poskrbi, da je PeNAD/OIN dostopen in na vpogled vsem učiteljem, ki nadarjenega učenca/dijaka poučujejo.</p>	<p>Pedagoški koordinatorski delavec vodi evidence nadarjenih ter PeNAD/OIN.</p>		<p>Soglasja učencev/dijakov</p>	<p>Soglasja staršev</p>
<p>Izvajanje Koncepta – poudarek na vzgojno izobraževalnem delu</p>	<p>Ravnatelj organizacijsko in strokovno podpira izvajanje Koncepta v skladu z izvedbenim načrtom.</p>	<p>Pomoč in podpora strokovnim delavcem pri izvajanju Koncepta</p>	<p>Izvajanje podpore nadarjenim v skladu s Konceptom in izvedbenim načrtom šole (prepoznavanje, izvajanje prilagoditev, mentoriranje, spodbujanje ustvarjalnosti, inovativnosti in celostnega razvoja)</p>	<p>Aktivna udeležba</p>	<p>Vnaprej dogovorjena podpora izvajanju dejavnosti iz PeNAD/OIN</p>
<p>Spremljava in evalvacija dela</p>	<p>Ravnatelj skupaj s člani tima pripravi načrt spremljave in evalvacije, ki naj vsebuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ hospitacije ravnatelja, ✓ kolegialne hospitacije strokovnih delavcev, ✓ sprotne samoevalvacije strokovnih delavcev, ✓ evalvacija izvajanja PeNAD in OIN, ✓ zaključno evalvacijo. 		<p>Strokovni delavci izvajajo spremljavo in evalvacijo v skladu z načrtom, s poudarkom na evalvaciji svojega dela.</p>	<p>Učenci sodelujejo v spremljavi in evalvaciji v skladu z načrtom.</p>	<p>Starši sodelujejo pri evalvaciji v skladu z načrtom.</p>

6.1 Primer izvedbenega načrta

Preglednica 2: Primer izvedbenega načrta

CILJ	AKTIVNOSTI	ODGOVORNI ZA IZVEDBO	ČASOVNICA	KAZALNIKI DOSEGANJA CILJA
Spoznavanje in razumevanje Koncepta dela z nadarjenimi v šoli	Predstavitve Koncepta na pedagoški konferenci	Ravnatelj, pedagoški koordinator	september	Udeležba >80 % strokovnih delavcev
Usposobiti učitelje za prepoznavanje nadarjenih	Delavnica o prepoznavanju nadarjenih po Konceptu	Pedagoški koordinator, svetovalna služba, zunanji izvajalci	oktober–november	Vsi učitelji se aktivno udeležijo delavnice. 50 % učiteljev se čuti usposobljenih za prepoznavanje nadarjenih.
Omogočiti izmenjavo izkušenj in dobrih praks dela z nadarjenimi pri pouku	Kolegialne hospitacije Pedagoška konferenca, namenjena predstavitvi dobrih praks in izmenjavi izkušenj	Pedagoški koordinator, tim za delo z nadarjenimi Ravnatelj, pedagoški koordinator, tim za delo z nadarjenimi	oktober–junij november april	20 % učiteljev izvaja kolegialne hospitacije. 2-krat letno učitelji predstavijo primere dobre prakse na pedagoški konferenci, razprava.
Vpeljati mapo dosežkov	Izdelava predloge mape dosežkov Pilotna uporaba v dveh oddelkih	Razredniki, mentorji, pedagoški koordinator	november–marec	Uporaba mape dosežkov pri vseh nominiranih učencih/dijakih v vsaj 2 oddelkih Predstavitve uvajanja mape dosežkov na pedagoški konferenci
Razširiti nabor dejavnosti za nadarjene zunaj pouka	Analiza interesov nadarjenih učencev Načrt in izvedba ene nove dejavnosti	Pedagoški koordinator, tim za delo z nadarjenimi, mentorji	januar–maj	Vsaj 10 % nadarjenih vključenih v novo dejavnost
Okrepiti sodelovanje s starši	Predstavitve Koncepta Svetu staršev Roditeljski sestanek za starše z osnovnimi informacijami o delu z nadarjenimi na šoli Redno obveščanje o dejavnostih za nadarjene Individualna srečanja s starši za pripravo PeNaD in OIN, predstavitev pomena mape dosežkov in vloge staršev	Ravnatelj Pedagoški koordinator, tim za delo z nadarjenimi, razredniki	celo šolsko leto	Vsaj 1 roditeljski sestanek na oddelek na temo, ki vsebuje vsebine s področja dela z nadarjenimi Število sodelovanj staršev pri pripravi PeNaD/OIN, pri predstavitvi mape dosežkov Število obvestil za starše Izvedba predstavitve za Svet staršev
Spremljanje in evalvacija uvajanja	Redna srečanja tima za delo z nadarjenimi Končno poročilo in priporočila za naslednje šolsko leto	Pedagoški koordinator, tim za delo z nadarjenimi	september–junij	Vsaj 5 srečanj tima za delo z nadarjenimi Končno poročilo s priporočili

7 PREPOZNAVANJE NADARJENEGA UČENCA/DIJAKA

7.1 PRVA STOPNJA – OPAZOVANJE IN NOMINACIJA

Sistematično opazovanje in prepoznavanje znakov nadarjenosti pri posameznem učencu/dijaku poteka neprestano, od predšolskega obdobja do zaključka srednje šole, s strani vseh strokovnih delavcev.

Vsi potencialno nadarjeni učenci/dijaki ne kažejo vseh znakov nadarjenosti, zato je učitelj pozoren tudi na posamezne ali specifične znake nadarjenosti in na učence/dijake iz ranljivih skupin.

Učitelj sistematično opazuje učence/dijake in ustvarja priložnosti, v katerih se znaki potencialne nadarjenosti lahko pokažejo. To počne npr. z diferenciranimi nalogami, raznolikimi učnimi izzivi, ponujanjem izbire tudi pri oblikovanju ciljev in kriterijev učenja ter načinov izkazovanja znanja ipd. Pri tem so učitelju v pomoč metode in orodja formativnega spremljanja.

Starši so učiteljev pomočnik in sogovornik pri odkrivanju znakov nadarjenosti pri učencu/dijaku, saj lahko podajajo informacije o morebitnih znakih nadarjenosti, ki jih opažajo v domačem okolju ali zunajšolskih dejavnostih, v katere je učenec/dijak vključen.

Preglednica 3: Naloge posameznih deležnikov – OPAZOVANJE

OPAZOVANJE	
Učitelj	Starši
Sistematično opazuje učence/dijake, ustvarja priložnosti, v katerih se lahko pokažejo znaki potencialne nadarjenosti.	Predstavijo morebitne znake nadarjenosti, ki jih opažajo v domačem okolju ali v zunajšolskih dejavnostih.

Stopnja opazovanja se zaključi z **nominacijo** potencialno nadarjenih učencev/dijakov. Strokovni delavec učenca/dijaka predlaga za nominacijo, če ta presega vrstnike na enem ali več področjih nadarjenosti. Predlog za nominacijo naj bo utemeljen s podatki: ček listami, anekdotskimi zapisi, učnimi dosežki, izdelki, ocenjevalnimi lestvicami ipd. Vsaka šola lahko sama oblikuje okvirne kriterije za nominacijo, ki so učiteljem lahko v pomoč pri odločanju glede nominacije. Tovrstni kriteriji naj bodo povezani z značilnostmi šole (npr. mestna/podeželska, poklicna/strokovna/gimnazija) in dejavnostmi, ki jih izvajajo (npr. športna tekmovanja, dramsko, glasbeno ustvarjanje, likovni natečaji, raziskovalna dejavnost, praktično usposabljanje ipd.).

Starši ne morejo neposredno predlagati nominacije svojih otrok, lahko pa učitelje opozorijo na znake nadarjenosti, ki jih opažajo v domačem okolju ali v zunajšolskih dejavnostih.

Preglednica 4: Naloge posameznih deležnikov – NOMINACIJA

NOMINACIJA					
Pedagoški koordinator	Razrednik	Učitelj	Šolska svetovalna služba	Oddelčni učiteljski zbor – OUZ	Starši
Predlaga učenca/dijaka OUZ za nominacijo.					
Sodeluje pri nominaciji (usmeritve, postopki, kriteriji za nominacijo).	Obvešča OUZ.		Sodeluje s pedagoškim koordinatorjem in OUZ.	Odloči o nominaciji učenca (potrdi ali zavrne).	
Vodi evidenco o nominiranih nadarjenih učencih/dijakih.	Seznani starše z nominacijo. Predstavi možnosti za razvijanje potencialov, ki jih šola nudi pri pouku in zunaj pouka.				Se seznanijo z nominacijo otroka.
	Učenca seznanijo z namenom in načinom urejanja mape dosežkov.				

7.2 DRUGA STOPNJA – RAZVIJANJE POTENCIALOV

Po nominaciji učenca/dijaka kot potencialno nadarjenega šola učencu/dijaku sistematično ponuja dejavnosti pri pouku (diferenciacija, individualizacija, personalizacija) in zunaj pouka, v katerih lahko razvija svoje potenciale in sposobnosti, napreduje v znanju in ima priložnosti za doseganje visokih dosežkov.

Pedagoški koordinator vodi evidenco nominiranih učencev/dijakov in podpira strokovne delavce pri delu z nominiranimi učenci/dijaki. Starši so v tej fazi lahko pomembna podpora učencu/dijaku ter sodelavci šole. Razvoj potencialov je v veliki meri odvisen od aktivnosti učenca/dijaka, zato je pomembno spodbujati njegovo zavzetost/zanimanje/interes za delo, raziskovanje, ustvarjanje, učenje ...

Vsem deležnikom (učencu/dijaku, učiteljem, pedagoškemu koordinatorju, razredniku in staršem) je lahko v pomoč pri spremljanju razvoja potencialov mapa dosežkov, v kateri učenec/dijak zbira dokazila o svojem napredku.

Če učenec/dijak ne napreduje kljub prepoznanim potencialom, se po potrebi v podporo vključi šolska svetovalna služba.

Preglednica 5: Naloge posameznih deležnikov – RAZVIJANJE POTENCIALOV

Učenec/dijak	Pedagoški koordinator	Razrednik	Učitelj	Šolska svetovalna služba	Starši
Aktivno sodeluje pri pouku in se vključuje v dejavnosti zunaj pouka.	Podpira strokovne delavce pri njihovem delu s potencialno nadarjenimi.		Ustvarja priložnosti za razvoj potencialov pri pouku in zunaj njega. Izvaja diferenciacijo in individualizacijo ter omogoča personalizirano učenje.		Podpirajo in spodbujajo aktivno vlogo učenca/dijaka pri pouku, dejavnostih zunaj pouka in zunaj šole.
Zbira, ureja dokaze učenja v mapi dosežkov.		Učencu/dijaku pomaga in ga usmerja pri oblikovanju mape dosežkov. V nižjih razrednih OŠ razrednik hrani mapo dosežkov.			Podpirajo in spodbujajo učenca/dijaka pri urejanju mape dosežkov.
Sodeluje na evalvacijskem sestanku.	Sodeluje na evalvacijskem sestanku (po potrebi).	Organizira evalvacijski sestanek z učencem in starši, vsaj enkrat letno.		Na željo razrednika se udeleži evalvacijskega sestanka.	Se udeležijo evalvacijskega sestanka.
				Podpira celostni razvoj potencialno nadarjenega. Še posebej pozoren na ranljive skupine.	

7.3 TRETJA STOPNJA – IDENTIFIKACIJA

Identifikacijo nadarjenih učencev/dijakov vodi šolska svetovalna služba, ki mora pred začetkom postopka pridobiti pisno privolitev staršev oz. polnoletnega dijaka. V postopku identifikacije uporabimo informacije o nadarjenosti učenca/dijaka iz opazovanj, mape dosežkov in psihodiagnostičnih instrumentov. Če je svetovalni delavec psiholog in je ustrezno usposobljen, lahko sam opravi psihološko testiranje za identifikacijo nadarjenosti, v nasprotnem primeru to opravi zunanji sodelavec – psiholog, ki je za to ustrezno usposobljen. Pri zbiranju informacij o učencu/dijaku šolska svetovalna služba izhaja iz delovnega odnosa z učencem/dijakom ter sodeluje s pedagoškim koordinatorjem, učitelji in starši. Pri zbiranju informacij o učencu/dijaku je treba paziti na varstvo osebnih podatkov in etično uporabo psihodiagnostičnih pripomočkov.

Koncept predvideva posodobitev psihodiagnostičnega instrumentarija, ki še ni bila izvedena, zato se do posodobitve instrumentarija uporabljajo psihodiagnostična orodja, ki so se uporabljala za izvajanje predhodnih konceptov: Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci devetletne osnovne šole (1999) in Koncepta vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi dijaki (2007).

Identifikacijo nadarjenih izvede psiholog, ki je za to ustrezno usposobljen. Za identifikacijo se do posodobitve psihodiagnostičnega instrumentarija uporabljajo: Ravenove progresivne matrice za prepoznavanje nadarjenosti na intelektualnem področju, Torranceov test za prepoznavanje nadarjenosti na ustvarjalnem področju, OLNAD-lestvice za prepoznavanje nadarjenosti oz. drugi pripomočki po presoji psihologa.

Do priprave novih pripomočkov za prepoznavanje nadarjenih se uporabljajo enako kot do zdaj standardizirane ocenjevalne lestvice za osnovno šolo OLNAD 07 in za srednjo šolo lestvice OLNADSS 010, pri čemer se za identifikacijo upošteva 95. percentil.

Pred uporabo lestvic se učitelje usposobi za razumevanje ter uporabo lestvic in se jih seznanijo s posodobljenim načinom identifikacije. Tako zagotovimo večjo veljavnost in zanesljivost ocenjevanja.

Zbrane informacije o učencu/dijaku se ovrednoti glede na kriterije za identifikacijo.

Preglednica 6: Matrica izpolnjevanja potrebnih kriterijev za identifikacijo

Kombinacije kriterijev	a – intelektualno področje (percentil)	b – ustvarjalno področje (percentil)		c – ocenjevalne lestvice (95 percentil)	d – izjemni dosežek
1	91–95	ali	91–95	c	in* d
2	96–97	ali	96–97	c	ali d
3	98–100	ali	98–100		
4	Oddelčni učiteljski zbor				
	a) OŠ: TGIB ^[1] ali TEH ^[2]			c	in d
	b) SŠ – učna področja			c	in d ter priporočilo mentorja in zunanjih strokovnjakov

*Za učence z dvojno izjemnostjo ali nižjim SES velja izpolnjevanje kriterija c ali d.

^[1] TGIB – telesno-gibalno področje

^[2] TEH – tehnično področje

Za postopek identifikacije nadarjenosti se ne odločamo (le) na podlagi dosežkov učencev/dijakov, ampak smo pozorni na konstantno in dalj časa trajajoče preseganje vrstnikov na enem ali več področjih nadarjenosti; le izjemoma postopek začnemo pred drugim vzgojno-izobraževalnim obdobjem.

Ob zaključku procesa identifikacije šola pripravi poročilo o prepoznani nadarjenosti in ga predstavi učencu/dijaku in njegovim staršem. Poročilo mora vključevati informacijo o prepoznanih področjih nadarjenosti oz. talentiranosti. Pri oblikovanju in predstavljanju poročila je priporočeno sodelovanje šolske svetovalne službe, pedagoškega koordinatorja in razrednika.

Ob prehodu v srednjo šolo učenec, ki to želi, preda Poročilo o prepoznani nadarjenosti svetovalnemu delavcu na srednji šoli. Srednja šola se na podlagi Poročila o prepoznani nadarjenosti seznanijo z identifikacijo nadarjenosti pri dijaku in mu prilagodi vzgojno-izobraževalno delo z osebnim izobraževalnim načrtom.

»Za izjemne dosežke štejejo tekmovanja iz posameznih predmetov ali predmetnih področij na državni ravni – 1., 2. in 3. mesto, zlato in srebrno priznanje; status perspektivnega ali vrhunškega športnika, potrjen s strani panožne zveze oziroma Olimpijskega komiteja; udeležba na mednarodnem tekmovanju; raziskovalna naloga, nagrajena na državni in/ali mednarodni ravni; izjemni dosežki na umetniških, strokovnih, znanstvenih ali športnih področjih, ki jih kot take opredeli stroka. Izjemni dosežki se pri posameznem učencu štejejo tudi, če gre za skupinsko tekmovanje oz. soavtorstvo. Štejejo le

tekmovanja na državni ravni, ki imajo vsaj eno predhodno stopnjo tekmovanja ter javno objavljene pogoje za sodelovanje in kriterije uspešnosti (Pravilnik o tekmovanju v nastajanju). Za dvojno izjemne učence je s pravilniki o tekmovanjih treba zagotoviti prilagoditve tudi na tekmovanjih, podobno kot so jim na podlagi odločbe o usmeritvi omogočene na NPZ ali maturi.« (Koncept, 2020, str. 14).

8 PODPORA NADARJENIM

8.1 PODPORA NADARJENIM PRI POUKU

Temeljna načela podpore:

- Pouk naj temelji na personaliziranem učenju.
- Učenci/dijaki naj bodo aktivni soustvarjalci učnega procesa, sledimo njihovim potrebam in interesom.
- Učno okolje naj spodbuja ustvarjalnost, kritično mišljenje, sodelovanje in samouravnavanje učenja.

Priporočeni didaktični pristopi

- Frontalno voden pouk naj se čim pogosteje nadgradi z raziskovalnim, problemskim, eksperimentalnim in projektnim poukom ter sodelovalnim učenjem, vodenim poukom z induktivnim pristopom, poukom v spletnem učnem okolju ipd.
- Uporablja naj se mentorski pristop z osebnim odnosom in podporo ter formativno spremljanje z jasnimi cilji in kriteriji uspešnosti.

Prilagoditve pri pouku:

- Učencem/dijakom ponujamo raznovrstne učne vsebine, dejavnosti, načine učenja, učne vire.
- Ponudimo jim čim več možnosti izbire učnih dejavnosti, izzivov, gradiv in virov, oblik dela in učnih rezultatov.
- Učencem/dijakom omogočamo čim bolj personalizirane učne cilje, izzive in vsebine.
- Ponujamo jim avtentične učne izzive ter učne vire.
- Prilagajamo jim tempo učenja.

Prilagajamo učne vsebine, proces, rezultate in učno okolje:

- Učne vsebine naj bodo raznolike, kompleksne in povezane z avtentičnimi problemi.
- Učni proces naj vključuje višje miselne ravni, kritično in ustvarjalno mišljenje in refleksijo, postavljanje izzivov.
- Učni izdelki naj bodo avtentični, učenci naj imajo možnost izbire načina predstavitve.
- Učno okolje naj omogoča svobodo izbire, samostojnost in odgovornost učenca.

Učitelji pri delu z učenci/dijaki uporabljajo diferenciacijo, individualizacijo ali personalizacijo. Ključne razlike pri razumevanju teh pojmov so prikazane v preglednici na naslednji strani.⁴

⁴ Več v: Novak, L. (2020). Ko je učenje personalizirano, ima vsak učenec glas, njegovo učenje pa je vidno. *Vzgoja in izobraževanje*, 11(3), 6–13. <https://doi.org/10.59132/viz/2020/3/6-13>

Preglednica 7: Prikaz ključnih razlik v razumevanju personalizacije, diferenciacije in individualizacije

	Diferenciacija	Individualizacija	Personalizacija
	Učitelj	Učitelj	Učenec
Usmerjanje poučevanja in učenja	Usmerja učenje z zagotavljanjem navodil za skupine učencev.	Usmerja učenje z zagotavljanjem navodil za posameznega učenca.	Usmerja lastno učenje.
Prilagajanje pristopov učenja in poučevanja	Prilagajanje pristopov učenja skupini učencev.	Prilagajanje učenca prepoznanim učnim potrebam posameznega učenca.	Povezava učenja z željami, potrebami, talenti in interesi učencev.
Podajanje navodil	Oblikovanje navodil, ki temeljijo na učnih potrebah skupin učencev.	Prilagajanje navodila za učenje potrebam posameznega učenca.	Aktivno sodeluje pri načrtovanju svojega učenja. Učenec ima možnost izbirati, kaj se bo učil in kako.
Načrtovanje ciljev	Opredele cilje za posamezne skupine učencev - enaki cilji za učence ene skupine.	Opredele enake cilje za učence, za posamezne učence, ki prejemajo individualno pomoč, pa načrtuje specifične cilje.	Načrtuje namene in kriterije uspešnosti, naredi načrt učenja. Učitelj le usmerja.
Strategije učenja	Strategije so izbrane glede na potrebe različnih skupin učencev.	Strategije odbere učitelj za podporo potreb posameznega učenca.	Izbere strategije (tudi vire, poti do znanja, osebe), ki podpirajo njegovo učenje.
Podpora pri učenju	Organizira in podpira vrstniško učenje učencev znotraj skupine.	Učiteljeva podpora učencu je odvisna od učiteljevega razumevanja otrokovih individualnih potreb.	Gradi lastno mrežo vrstnikov, učiteljev, ki podpirajo in vodijo njegovo učenje.
Formativno spremljanje, sprotno preverjanje	Uporabi informacije iz preverjanja za izboljšanje navodil skupinam učencem, zagotavlja povratne informacije za izboljšanje nadaljnega učenja posameznih skupin učencev in za načrtovanje njihovih novih učnih situacij.	S sprotnim preverjanjem učitelj dobi informacije o znanju in učenju posameznega učenca in zanj načrtuje nove učne dejavnosti/naloge.	S sprotnim preverjanjem dobi vpogled v lastno znanje in učenje, spremlja svoje doseganje namenov in kriterijev uspešnosti ter lasten napredek. Načrtuje svoj naslednji korak v učenju.

Novak, L. (2020), prirejeno po B. Bray in K. McGlaskey, 2012.

8.2 SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN SPECIALNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA POSAMEZNEGA PREDMETA

Pri načrtovanju in izvajanju pouka priporočamo, da učitelji uporabljajo **Splošna didaktična priporočila** in **Specialna didaktična priporočila za posamezen predmet**, kot jih opredeljujejo veljavni učni načrti in katalogi znanj. Diferencirano in individualizirano poučevanje ter personalizirano učenje sta ključna za ustrezno podporo nadarjenim učencem in dijakom. Prepoznavanje nadarjenosti naj temelji na kontinuiranem spremljanju učenčevega/dijakovega napredka, pri čemer naj učitelji upoštevajo raznolike učne stile, interese in zmožnosti ter omogočajo izkazovanje znanja na različnih taksonomskih ravneh. Pri vzgojno-izobraževalnem delu z nadarjenimi naj uporabljajo priporočene didaktične strategije, kot so projektni in problemski pouk, sodelovalno učenje ter raziskovalne metode, ki spodbujajo ustvarjalnost, kritično mišljenje in samostojno raziskovanje.

Preglednica prikazuje ključna področja diferenciranega in individualiziranega poučevanja ter personaliziranega učenja, s poudarkom na prilagajanju učne vsebine, procesa in izidov glede na potrebe, zmožnosti in interese učencev.

Shema 1: Diferencirano in individualizirano poučevanje ter pesonalizirano učenje

Nolimal, F. (2025). *Didaktična priporočila v prenovljenih učnih načrtih in katalogih znanj: kaj prinašajo in kako jih uporabiti?* Zavod RS za šolstvo.

Bolj poglobljeno razlago posameznih pristopov najdemo v Strokovnih izhodiščih posodobitve Koncepta odkrivanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi, Konceptu prepoznavanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi in Didaktičnih priporočilih k prenovljenim učnim načrtom.

8.3 PODPORA NADARJENIM ZUNAJ POUKA

Šola nadarjenim učencem in dijakom ponuja dejavnosti zunaj pouka, s katerimi podpira razvoj njihovih močnih področij in potencialov, motivacijo ter celostni razvoj. Dejavnosti izhajajo iz interesov nadarjenih, vodijo pa jih mentorji, ki se pri izvajanju lahko povezujejo z zunanji mentorji.

Posodobljen Kurikulum za razširjeni program osnovne šole (RaP) nudi veliko možnosti za izvajanje dejavnosti v podporo nadarjenim, v srednji šoli pa se podpora lahko izvaja v okviru Drugih oblik vzgojno-izobraževalnega dela (DOVID) ali interesnih dejavnosti.

8.4 MAPA DOSEŽKOV

Mapo dosežkov začne učenec/dijak voditi ob nominaciji. Mapa dosežkov je zbirka dokazov učenja in dosežkov, na podlagi katerih učenec/dijak spremlja in vrednoti napredek oz. razvoj potencialov na posameznem področju. Učenec v nižjih razredih jo v začetku vodi s pomočjo razrednika, v višjih razredih in srednji šoli pa jo vodi samostojno. Učenca/dijaka pri oblikovanju mape dosežkov podpirajo učitelji in mentorji (podajajo povratne informacije na dokaze učenja, pomagajo pri načrtovanju ciljev, reflektiranju in evalviranju). V mapo dosežkov učenec/dijak vlaga raznolike dokaze, ki nastanejo pri pouku ali zunaj pouka, tudi refleksije, v katerih vrednoti svoj napredek.

Mapa dosežkov je osebna mapa učenca/dijaka, ki jo lahko učenec oblikuje v elektronski obliki ali fizični obliki. Učenec/dijak jo začne voditi ob nominaciji, vodi pa jo tudi po identifikaciji ter z njeno pomočjo aktivno sodeluje pri oblikovanju in spremljanju PeNaD/OIN.

Smisel in uporabnost mape dosežkov predstavimo tudi staršem in jih spodbudimo, da aktivno podpirajo njeno oblikovanje (otroke spodbujajo, jim dajejo povratne informacije, predloge, pomagajo pri oblikovanju osebnih ciljev).

8.5 PERSONALIZIRANI NAČRT DELA (PeNaD) V OSNOVNI ŠOLI IN OSEBNI IZOBRAŽEVALNI NAČRT (OIN) V SREDNJI ŠOLI TER MENTORSKA PODPORA

Identificiranemu nadarjenemu učencu se v osnovni šoli pripravi PeNaD, dijaku v srednji šoli pa OIN. PeNaD/OIN je dokument, s katerim šola za učenca/dijaka načrtuje prilagoditve pri pouku in vključevanje v dejavnosti zunaj pouka. Pri tem upošteva identificirana področja nadarjenosti in interese nadarjenega učenca/dijaka.

Učenec/dijak se zanj odloči prostovoljno. Strokovna izhodišča za PeNaD/OIN pripravi svetovalna služba, v osnovni šoli pri tem sodeluje z razrednikom, v srednji šoli pa z mentorjem. Pri načrtovanju prilagoditev aktivno sodelujejo učenec/dijak, starši, razrednik, mentor/-ji, svetovalna služba, lahko tudi koordinator za delo z nadarjenimi. PeNaD/OIN potrjuje oddelčni učiteljski zbor na predlog razrednika. OIN (v srednji šoli) potrdi ravnatelj, prav tako potrdi PeNaD (v osnovni šoli) ravnatelj.

Uresničevanje PeNaD/OIN se spremlja in evalvira najmanj ob polletju in ob koncu šolskega leta. PeNaD/OIN spadata v pedagoško dokumentacijo razrednika. Evidenco PeNaD/OIN-jev na šoli vodi pedagoški koordinator.

Mentorja nadarjenemu učencu/dijaku imenuje ravnatelj. Pri tem upošteva tudi želje in interese učenca/dijaka in predloge pedagoškega koordinatorja ali razrednika. Delo šolskih mentorjev – učiteljev in morebitnih zunanjih mentorjev (strokovnjakov, visokošolskih učiteljev, raziskovalcev, trenerjev ipd.) – usklajuje pedagoški koordinator. Mentor izvaja vzgojno-izobraževalno delo zunaj pouka, v različnih oblikah – usmerja individualno delo učenca/dijaka, nudi priprave na natečaje, tekmovanja ipd., usmerja raziskovalno ali projektno delo učenca/dijaka ipd. Mentor učencu/dijaku zagotavlja osebno podporo pri čustvenem, motivacijskem, socialnem in vrednotnem razvoju.

Mentor namenja posebno skrb in pozornost nadarjenim iz ranljivih skupin, pri katerih obstaja večje tveganje za neprepoznanost ali slabšo uresničitev potencialov (npr. zaradi socialno-ekonomskih razmer, kulturnega okolja, jezikovnih ovir ali dvojne izjemnosti); tem učencem zagotavlja dodatno prilagojeno mentorsko podporo, spodbudno učno okolje ter krepi njihovo vključenost, samopodobo in možnosti za razvoj potencialov.

PRIPOROČILA ZA UVAJANJE KONCEPTA
V VRTCU

9 PRIPOROČILA ZA UVAJANJE KONCEPTA V VRTCU

Priporočila za uvajanje Koncepta se uporabljajo za njegovo uvajanje v vrtec ter predstavljajo praktičen pripomoček za vsakodnevno delo z otroki z višjimi potenciali in z vsemi otroki, ne glede na njihove zmožnosti, ob upoštevanju njihovih individualnih razvojnih značilnosti in potreb.

Koncept se izvaja kot celota, razen v delih, kjer so za izvajanje potrebne prilagoditve zakonodaje. Zato se Koncept uvaja postopno, pri čemer se upošteva naslednje:

- Osnovnošolska zakonodaja ne omogoča vpisa otrok, mlajših od šest let, v prvi razred osnovne šole, zato se področje, ki opisuje možnost vpisa otrok, mlajših od šest let, v osnovno šolo, izvzame iz izvajanja.
- Delovno mesto pedagoškega koordinatorja za delo z nadarjenimi ni opredeljeno v katalogu delovnih mest na področju šolstva.
- Pedagoškega koordinatorja za delo z nadarjenimi, kot ga opredeljuje Koncept, je z vsebinskega vidika smiselno povezati z nalogami svetovalnega delavca v vrtcu.
- Ravnatelj vrtca oz. vrtca pri osnovni šoli (v nadaljevanju vrtec) umesti delo po Konceptu v letni delovni načrt vrtca in oblikuje strokovni tim.

Priporočila za izvajanje Koncepta temeljijo tudi na prenovljenem *Kurikulumu za vrtce* (2025). V ciljih in načelih uresničevanja ciljev kurikuluma za vrtce je poudarjeno, da se vsem otrokom v vrtcu zagotovi ustrezne pogoje in spodbude za celovit razvoj, pridobivanje novih izkušenj, spretnosti in znanja. Pomembno je, da vzgojitelji/vzgojiteljice⁵ pri izvajanju vseh dejavnosti kurikuluma za vrtce (rutinskih in načrtovanih dejavnosti ter igre) zagotavljajo individualizacijo in diferenciacijo ter da upoštevajo, da so individualne razlike v razvoju in učenju med razvojno normativnimi otroki lahko velike, prav tako so lahko velike razlike med otroki na skupinski ravni (str. 23).

V predšolskem obdobju se potenciali otrok in njihova močna področja izražajo tudi v različnem tempu razvoja. Zato v predšolskem obdobju ne uporabljamo opredelitve nadarjeni otroci, temveč govorimo o otrocih z višjimi potenciali. Zaradi tega v tem obdobju praviloma ne identificiramo nadarjenosti in ne uporabljamo standardiziranih psihodiagnostičnih ali drugih identifikacijskih orodij, saj so vse oblike merjenja v zgodnjem otroštvu manj zanesljive zaradi razvojnih razlik in pomanjkanja pripravljenosti otrok na testiranje (Peter Szarka, 2014, str. 160).

⁵ Vzgojitelji in vzgojiteljice (v nadaljevanju vzgojiteljice).

10 PROCESNO NAČRTOVANJE UVAJANJA KONCEPTA

Procesno načrtovanje uvajanja Koncepta in opis posameznih korakov sta že predstavljena v poglavju 4. V vrtcu tako procesno načrtovanje uvajanja koncepta kot posamezne korake smiselno prilagodijo in uporabijo glede na značilnosti oz. specifičnost posameznega vrtca, organizacijske možnosti in potrebe.

11 OPAZOVANJE VIŠJIH POTENCIALOV IN INTERESOV VSEH OTROK

Vzgojiteljica opazuje in spremlja vse otroke prek celega dneva pri igri, rutinskih in načrtovanih dejavnostih. Pri posameznem otroku lahko prepozna znake višjih potencialov ter njegove interese, ki se lahko spreminjajo. V nekem obdobju lahko otrok kaže izrazito zanimanje za določeno področje (npr. za likovno področje), kasneje pa lahko svoje zanimanje in interes preusmeri. Pomembno je, da vzgojiteljica prepozna močno področje otroka ter se nanj ustrezno odziva tako, da pripravi ustrezne izzive v območju otrokovega bližnjega razvoja. Prav tako pa je pozorna na spremembe zanimanja otroka.

V nadaljevanju navajamo nekatere značilnosti predšolskih otrok, ki kažejo višje potenciale, oz. zgodnje napovednike nadarjenosti po področjih otrokovega razvoja (povzeto po različnih avtorjih):

Miselno-spoznavne značilnosti z ustvarjalnostjo

- izjemen spomin: hiter in zanesljiv priklic informacij, zapomnitev dejstev, zgodb, poti, not, besed, pesmi,
- hiter tempo učenja: učenje z malo ponavljanja, napredna analiza, zgodnje branje, uporaba abstraktnih simbolnih sistemov (številke, črke, glasba, šah),
- radovednost in poglobljeno znanje: refleksivna, raziskovalna vprašanja, izrazita potreba po znanju, opazovanje detajlov, klasificiranje predmetov,
- ustvarjalno mišljenje in reševanje problemov: napredna uporaba simbolov, izvirne rešitve in ideje, ustvarjalnost,
- bogata domišljija: uživanje v pretvarjanju, kompleksna igra,
- občutek za humor: napredno razumevanje odnosov, besedne igre, potegavščine.

Zanimanje za umetnost

- kreativna uporaba jezika, materialov, izvirne rešitve problemov,
- originalnost v likovnih, tehničnih, konstrukcijskih izdelkih (dinamika, inovativnost, humor),
- ljubezen do umetnosti: risanje, slikanje, glasba, ples, petje, ritem.

Socialno-čustvene značilnosti

- intenzivna čustva: veselje, žalost, frustracija; visoka senzibilnost, empatija, perfekcionizem,
- zgodnje moralno zavedanje: občutljivost na krivice, pravičnost, zanimanje za teme odraslih,
- socialna odgovornost in samostojnost: organizacija igre, vodenje skupin, prilagajanje drugim,
- zavedanje drugačnosti: lahko vodi v socialno izolacijo ali prikrivanje sposobnosti,
- daje prednost družbi bolj kompetentnega otroka oz. odraslega.

Motorične in senzorne značilnosti

- ljubezen do gibanja, ritma, plesa, športa,
- odzivnost na zvočne in vizualne dražljaje.

Druge značilnosti

- dolgotrajna koncentracija in vztrajnost pri dejavnostih, ki otroka zanimajo,
- večja neodvisnost, odpor do rutine in konformizma,
- občutljivost na hrup, bolečino, frustracijo,
- zanimanje za naravo, živali, okolje,
- asinhron razvoj: frustracija, ko motorične spretnosti zaostajajo za kognitivnimi.

Vzgojiteljica lahko opažanja o otrocih zbira. Zapisi vključujejo opažanja o posameznem otroku, refleksije s sodelavkami ali s timom ter načrtovane prilagoditve. V temu namenjeno mapo lahko odlaga opazovalne liste, pripomočke za opazovanje, lestvice ali druge oblike zapisov, s katerimi spremlja otroka na različnih področjih razvoja. Ker gre za občutljive podatke, je treba te podatke varno hraniti in uničiti, ko ne služijo več neposrednemu strokovnemu delu.

Vzgojiteljica v pogovorih z otroki in s starši pridobi dodatne informacije, ki jih vključi v načrtovanje personaliziranih dejavnosti v območju otrokovega bližnjega razvoja. Pomembna opažanja se zgodijo tudi nenačrtovano, le-te vzgojiteljica lahko dokumentira v obliki anekdotskih zapisov.

Vzgojiteljica lahko pri opazovanju uporablja tudi opazovalne sezname, lestvice in druge pripomočke. S tem se zagotovi upoštevanje vseh področij otrokovega razvoja. Pri uporabi tovrstnih seznamov in pripomočkov se prav tako pridobivajo znanja in izkušnje na tem področju, ki skozi medsebojne pogovore odpirajo, naslavlajo in spreminjajo mnoge implicitne teorije vzgojiteljev.

K pripomočkom za sistematično opazovanje, ki so navedeni v Konceptu, dodajmo še druge, prosto dostopne. Vrtec jih lahko smiselno priredi.

Marjanovič Umek, L., idr. (2020). Lestvice zgodnje pismenosti.	Vir: Zgodnja pismenost otrok (str. 227). Filozofska fakulteta, Univerze v Ljubljani. https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL/catalog/download/244/348/5769?inline=1 https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL/catalog/view/244/348/5770
Tebbs, T., Kukanja Gabrielčič, M., Gorela, K. (2018). Opazovalna lestvica za otroka na predšolski stopnji.	Vir: Nadarjenost na predšolski stopnji (str. 81–88). Založba Univerze na Primorskem.
Nebraska Starry Night (protokol za opazovanje značilnosti)	Vir: Péter-Szarka, S. (2014). Talent identification in Hungary: From identification to investigation. <i>Psihološka obzorja</i> , 23, 155–162 ali v https://www.ncca.ie/media/1974/exceptionally_able_students_draft_guidelines_for_teachers.pdf (str. 20).
Sutherland, M. (2015). Strukturirani anekdotski zapisi – opazovalni list.	Vir: Nadarjeni v zgodnjem otroštvu. Dejavnosti za otroke stare od 3 do 6 let (str. 39). Pedagoška fakulteta, Univerze v Ljubljani.
Ozbič, M., Zver, P. (2011). Vprašalnik za oblikovanje profila 5–7 let starega otroka – drugi del.	Vir: Ugotavljanje otrokovega funkcioniranja in njegovih sposobnosti na področju predakademiških veščin. https://repositorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=202003&lang=slv

12 SPODBUDNO UČNO OKOLJE

Vzgojiteljica naj izvajanje kurikuluma v vrtcu čim bolj diferencira in individualizira v skladu z zmožnostmi, posebnostmi in potrebami otroka oz. otrok. Svoje delo naj organizira tako, da spodbuja vključenost vseh otrok, v največji možni meri upošteva njegove/njihove značilnosti, interese in potrebe ter omogoča kakovostno, varno in spodbudno učno okolje za vse. (Kurikulum za vrtce 2025, str. 23)

Vzgojiteljica dejavnosti prilagaja z zagotavljanjem raznolikosti, rabo različnih didaktičnih gradiv, sredstev, oblik in metod dela, pri katerih otroku omogoči dovolj časa, da se lahko poglobi v dejavnosti. Otroka spodbuja in podpira pri razvoju višjih ravni mišljenja, ki so v povezavi z jezikom, govorom, reševanjem problemov, ustvarjalnim mišljenjem in metaspoznavnimi procesi. Otroku daje manj strukturirana navodila in izzive, ki mu omogočajo razvoj samostojnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti. Pomemben je razvoj izvršilnih funkcij oz. samouravnavanja, še posebej za področje čustvenega in socialnega razvoja otrok.

Vzgojiteljica lahko otroku, pri katerem prepozna znake višjih potencialov, njegovo močno področje in velik interes za neko dejavnost, pripravi (lahko skupaj z njim) poseben kotiček ali prostor, v katerem mu bo ponudila dejavnost (izziv), kjer bo lahko svoj interes razvijal, nadgrajeval in se vanj poglobil. Prav tako spodbuja preostale otroke, da se vključujejo v ta kotiček oz. dejavnost. Vzgojiteljica v tem času opazuje in spremlja otroka pri dejavnostih, se po potrebi odziva nanj v njegovem območju bližnjega razvoja in išče znake višjih potencialov tudi pri drugih otrocih. Gre za opazovanje in načrtovanje diferenciranih izzivov za enega ali več otrok, a hkrati opazovanje vseh drugih otrok in odzivanje nanje. Opazovanje in diferencirano načrtovanje dejavnosti se lahko izvajata za iste ali različne otroke glede na interes in aktivnosti otrok (prirejeno po Modelu vrtljivih vrat R. Renzullija, 1980).

Varno, spodbudno in vključujoče okolje vrtca pomeni skrb za razvoj in učenje vseh otrok, tudi otrok z višjimi potenciali, ki pa jih lahko kažejo/odražajo tudi otroci iz manj spodbudnih okolij npr. otroci iz družin z nizkim socialno-ekonomskim statusom, otroci iz priseljskih družin ali dvojno izjemni otroci (otroci s posebnimi potrebami ali otroci z rizičnimi dejavniki, ki kažejo hkrati višje potencialne), na katere moramo biti prav tako pozorni.

Vzgojiteljica je pri vzgojno-izobraževalnem delu pozorna, da:

- zagotavlja dobro počutje otrok,
- upošteva individualne potrebe otrok,
- zagotavlja aktivno vključenost in participacijo otrok,
- upošteva interese otrok, predznanja, ideje, pobude,
- pripravlja raznolike dejavnosti, ki omogočajo poglobljen razvoj in napredek določenega področja,
- prepozna in spodbuja izražanje izvirnih idej in netipičnih rešitev ter se odziva nanje s komentarji, dopolnitvami, dodatnimi vprašanji,
- spodbuja ustvarjalnost, radovednost pri otrocih in omogoča dovolj časa za raziskovanje ter spodbud za višje ravni mišljenja,
- spodbuja unikatne ideje, inovativnost in nenavadne rešitve, pri čemer so napake sprejete kot priložnost za učenje,
- spremlja napredek in razvoj otrok (vzgojitelj opazuje, fotografira, snema, uporablja pripomočke za spremljanje, zapisuje, opremi otrokov izdelek, zbira in ureja dokaze v obliki listovnika),
- evalvira dejavnosti skupaj z otroki, ureja in vrednoti dokaze o učenju in je v podporo pri prepoznavanju njihovih individualnih napredkov.

V vsebinski pripravi vzgojiteljice morajo biti razvidne prilagoditve dejavnosti, ki so v podporo razvijanju višjih potencialov posameznih otrok.

13 LISTOVNIK OTROKA

Vzgojiteljica lahko otrokov razvoj in napredek dokumentira v listovniku otroka. Namen listovnika otroka je dokumentiranje in spremljanje otrokovega razvoja, učenja in napredka na vseh področjih razvoja in nudenje diferencirane podpore. Dokazi o učenju in napredku so lahko dokumentirani v fizični ali digitalni obliki. V začetku leta lahko vzgojiteljica pripravi listovnik za vsakega otroka, kamor skupaj z njim odlaga dokaze o razvoju, učenju in napredku. Listovnik je otrokova last.

Listovnik vsebuje različne otrokove avtentične, kronološko arhivirane dokaze o napredku in načinih učenja, ki so opremljeni z datumom nastanka in so lahko:

- **izdelki otroka:** npr. likovni izdelek, poskusi pisanja, fotografija konstrukcije ali tehničnega izdelka, posnetek ali opis športne aktivnosti, delovni list ipd. Vzgojiteljica lahko k izdelku doda komentar ali refleksijo otroka, s katero otrok z lastno interpretacijo, opisom ali ovrednotenjem, podkrepi svoj izdelek; doda lahko tudi svoj komentar in refleksijo, s katero otrok dobi povratno informacijo odraslega o izdelku/dokazu;
- **zapis otrokovih izjav:** npr. misli, pogovor z otrokom, opis strategije reševanja problema, anekdoteski zapis situacije, pripoved zgodbe, izmišljarije, intervju ipd., ko vzgojiteljico otrok preseneti in se odzove na način, ki ga ni pričakovala pri njegovi starosti (npr. opis, anekdota, fotografija, posnetek);

- **drugi dokazi:** fotografije tradicionalnih, individualnih praznikov in drugih, za otroka pomembnih dogodkov, pesmice, izštevance, fotografije plakatov, izdelki, ki jih je otrok prinesel od doma, in drugo, kar ima za otroka vrednost.

Vloga in namen listovnika:

- listovnik je otrokova last in njegova »zgodba o uspehu«,
- shranjen naj bo v igralnici na otroku dostopnem mestu, da lahko otrok sam ali z vzgojiteljem odloži dokaz o učenju in ga kadar koli vzame, ga lista in vrednoti (sam, z vrstnikom, vzgojiteljico, starši ...),
- prek listovnika se spremlja, spoznava in prepoznava otrokove razvojne značilnosti, posebnosti, interese, zmožnosti, močna področja idr.,
- ugotovitve se uporabi pri načrtovanju dejavnosti, z upoštevanjem individualizirane in diferencirane podpore, ki se jo prav tako dokumentira v listovniku,
- vzgojitelj otroku pomaga pri zbiranju dokazov in ga uvaja v vrednotenje lastnih izdelkov/dosežkov tako, da se z otrokom pogovarja in evalvira/reflektira nabor dokumentacije,
- s pomočjo listovnika se staršem lahko predstavijo opažanja o razvoju in napredku otroka.

14 SODELOVANJE S STARŠI

V proces spremljanja otroka so aktivno vključeni tudi starši. Od staršev se lahko pridobi pomembne informacije o interesih otroka in specifičnih značilnostih, ki se kažejo v domačem okolju. Vzgojiteljica staršem ob listovniku o otrokovem napredku, ki ga opazi, svetuje pri spodbujanju otrokovih višjih potencialov in interesov tudi v domačem okolju.

15 VLOGE V PROCESU PREPOZNAVANJA IN VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA Z OTROKI Z VIŠJIMI POTENCIALI

15.1 Ravnatelj/vodstvo vrtca

- Koncept vključi v letni delovni načrt vrtca.
- Oblikuje tim strokovnih delavcev za prepoznavanje in vzgojno-izobraževalno delo z otroki, ki kažejo višje potenciale. Tim sestavljajo: koordinator, vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice v oddelku, kjer je otrok prepoznani.
- Načrtuje usposabljanja v podporo prepoznavanju in vzgojno-izobraževalnemu delu otrok z višjimi potenciali.

15.2 Pedagoški koordinator v vrtcu

Priporočamo, da vlogo pedagoškega koordinatorja ravnatelj dodeli svetovalnemu delavcu. Pomembno je, da ga delo z otroki z višjimi potenciali strokovno zanima ter da se je pripravljeno dodatno strokovno usposabljanje na tem področju. Pedagoški koordinator lahko hkrati prevzame tudi vodenje tima strokovnih delavcev za prepoznavanje otrok, ki kažejo višje potenciale, in vzgojno-izobraževalno delo z njimi v vrtcu.

15.3 Vzgojitelj/vzgojiteljica

Za prepoznavanje in uspešno delo z otroki, ki kažejo višje potenciale, je ključna strokovna podpora vzgojiteljici, ki vključuje različne oblike profesionalnega razvoja, kot so izobraževanja, usposabljanja, strokovni pogovori, kolegialne hospitacije, izmenjave dobrih praks ter mreženje znanj in izkušenj. Pomembno je, da vzgojiteljica ustvarja spodbudno učno okolje ter vsem otrokom zagotavlja kakovostne priložnosti za optimalen razvoj. Pri tem sistematično opazuje in spremlja vse otroke, prepoznava njihova močna področja ter jih podpira glede na njihove individualne potrebe in interese.

Vzgojiteljica pri svojem delu:

- Ustvarja čustveno varna in spodbudna učna okolja, ki temeljijo na spodbujanju in omogočanju participacije otrok pri načrtovanju in evalvaciji vzgojnega dela ter vsakodnevnega življenja v vrtcu, v katerem otrok izraža pobude, ki so slišane in vključene v odločitve.
- Priložnostno in sistematično opazuje in spremlja vse otroke ter pri načrtovanju podpore upošteva predznanja in izhaja iz ugotovitev spremljanja.
- Prepoznava značilnosti višjih potencialov pri otrocih ter se odziva nanje z načrtovanjem diferenciranih, individualiziranih in personaliziranih koticov, dejavnosti in izzivov idr.

- Posebej pozorna je na dvojno izjemne otroke in otroke iz ranljivih skupin.
- Spodbuja izražanje izvirnih idej in se odziva nanje.
- Spodbuja radovednost, ustvarjalnost, inovativnost in nenavadne rešitve.
- Omogoča dovolj časa za raziskovanje ter spodbude za višje ravni mišljenja.
- Napake sprejema in se odziva nanje na način, da otrok napako razume kot priložnost za učenje.
- Skrbi za oblikovanje otrokove pozitivne samopodobe.
- Svoja opažanja o otrokovem napredku beleži in dokumentira.
- V listovniku skupaj z otrokom zbira dokaze o njegovem napredku.
- Listovnik naj bo na dosegu otrok.
- Sodeluje s starši, si izmenjuje informacije o otroku, se pogovarja ob listovniku otroka.
- Delo z otroki, ki kažejo višje potenciale, umesti v svoj letni načrt dela in izvaja sprotno evalvacijo.
- Skrbi za svojo strokovno rast in izpopolnjevanje.

Vzgojiteljica ustvarja spodbudno učno okolje in zagotavlja kakovostno podporo za optimalen razvoj vseh otrok. Pri svojem delu pozorno spremlja vse otroke, prepoznava močna področja posameznega otroka ter ga podpira v njegovih raznolikih potrebah in interesih.

16 VIRI IN LITERATURA

Bezić, T. (ur.). (2019). Strokovna izhodišča posodobitve Koncepta odkrivanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi. Zavod RS za šolstvo. https://www.zrss.si/pdf/strokovna_izhodisca_nadarjeni.pdf

Bezić, T. (ur.). (2020). Koncept prepoznavanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi. Zavod RS za šolstvo. https://www.zrss.si/pdf/koncept_prepoznavanja_nadarjenih.pdf

Bezić, T. (2012). Vzgojno izobraževalno delo z učenci osnovne šole: priročnik. Zavod RS za šolstvo.

Brejč, M., in Širok, K. (ur.). (2019). *Zbirka Kakovost v vrtcih in šolah*. Šola za ravnatelje.

Boben, D. (2026). *Pedagoško/psihološko ocenjevanje: skrito orodje šolskega svetovalnega tima*. 23. konferenca svetovalnih delavcev v vrtcih, šolah in domovih. https://skupnost.sio.si/pluginfile.php/1830947/mod_resource/content/1/D.%20Boben_Pedago%C5%A1ko%20psiholo%C5%A1ko%20ocenjevanje_skrito%20orodje%20%C5%A1olskega%20svetovalnega%20tima.pdf

Cotič Pajntar, J., in Zore, N. (2016). Formativno spremljanje v vrtcu. V A. Holcar Brunauer, C. Bizjak, M. Borstner, J. Cotič Pajntar, V. Eržen, M. Kerin, N. Komljanc, S. Kregar, U. Margan, L. Novak, Z. Rutar Ilc, S. Zajc in N. Zore, *Formativno spremljanje v podporo učenju*. Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce. Zavod RS za šolstvo. https://www.zrss.si/pdf/FS_Formativno_spremljanje_v_vrtcu.pdf

Cotič Pajntar, J., in Zore, N. (2017). *Vključevanje v vrtcu*. 6. zvezek v Vključujoča šola. Priročnik za učitelje in strokovne delavce. Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/05/Vkljucujoca-sola-zvezek-6-2017-s-platnicami.pdf>

Jakelj, M., idr. (2025). Zaključno poročilo poskusa Uvajanje posodobljenega koncepta prepoznavanja in vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi. Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Sektor-za-pred-solsko-vzgojo/Programi/Kurikulum-za-vrtce_1.-9.-2025.pdf

Mršnik, S., in Bone, J. (2022). Opazovati, povezovati, sodelovati, učiti se drug od drugega. Zavod RS za šolstvo.

Nolimal, F. (2025). Didaktična priporočila v prenovljenih učnih načrtih in katalogih znanj. Zavod RS za šolstvo.

Nolimal, F. (2025). *Didaktična priporočila v prenovljenih učnih načrtih in katalogih znanj: kaj prinašajo in kako jih uporabiti?* (PPT predstavitev). 11. konferenca ravnateljic in ravnateljev vzgojno-izobraževalnih zavodov v Sloveniji: Spremembam odpiramo vrata.

Novak, L. (2020). Ko je učenje personalizirano, ima vsak učenec glas, njegovo učenje pa je vidno. *Vzgoja in izobraževanje*, *LI*(3), 6–13. <https://doi.org/10.59132/viz/2020/3/6-13>

Sutherland, M. B. (2015). *Nadarjeni v zgodnjem otroštvu : dejavnosti za otroke, stare od 3 do 6 let*. Pedagoška fakulteta, Center za raziskovanje in spodbujanje nadarjenosti (CRSN).

Péter-Szarka, S. (2014). Talent identification in Hungary: From identification to investigation. *Psihološka obzorja*, *23*, 155–162.

Renzulli, J. S. (1981). *The Revolving-Door Model: A New Way of Identifying the Gifted*. https://www.researchgate.net/publication/234596861_The_Revolving-Door_Model_A_New_Way_of_Identifying_the_Gifted

Stritar, U., in Sentočnik, S. (2005). *Otrokov portfolio*. Zavod RS za šolstvo.

Kukanja Gabrijelčič, M., in Gorela, K. (2018). *Nadarjenost na predšolski stopnji*. Založba Univerze na Primorskem.

Kukanja Gabrijelčič, M., in Željeznov Seničar, M. (2023) *V dar ste nas dobili, kako boste naš dar razvili?* MIB.

17 PRILOGE

17.1 OBRAZEC ZA SPREMLJANJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA

Obrazec za spremljanje vzgojno-izobraževalnega dela je povzet in prilagojen po ,Obrazcu za spremljanje vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi učenci/dijaki v vsakodnevni učni praksi', ki je bil ustvarjen in uporabljen v okviru poskusa ,Uvajanje posodobljenega koncepta prepoznavanja in vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi' v šol. letu 2022/23 in 2023/24.

OBRAZEC ZA SPREMLJANJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA

(Oceni na lestvici od 1 do 4)

- 1 – NE, nikakor/NE, ni bilo prisotno/POVSEM neustrezno
- 2 – DELOMA da/DELOMA prisotno/DELOMA ustrezno
- 3 – VEČINOMA da/VEČINOMA prisotno/VEČINOMA ustrezno
- 4 – DA, vsekakor/DA, v celoti/ POVSEM ustrezno, prepričljivo

Datum:
Razred/oddelek:
Predmet:
Učitelj:
Opazovalec:

Didaktična strategija, uporabljena pri opazovani uri?

Obkroži prevladujočo strategijo oz. strategije

a) frontalno voden pouk	
b) samostojno individualno učenje	
c) sodelovalno učenje	
d) projektni pouk	
e) raziskovalni pouk	
f) eksperimentalni pouk	
g) pouk v spletnem učnem okolju	
h) drugo	

Izvajanje prilagoditev učnega okolja, učnih vsebin, učnega procesa in učnih rezultatov

Temeljni učni dejavniki, ki spodbujajo razvoj potencialov (v *Konceptu, Griffin in Shevlin, 2007*)

A) UČNO OKOLJE				
Fizični prostor je primerno urejen.	1	2	3	4
Zagotovljena je spodbudna socialno čustvena klima.	1	2	3	4
Zagotovljeno je ustrezno didaktično okolje.	1	2	3	4
Učenci/dijaki so aktivni udeleženci učnega procesa.	1	2	3	4
B) UČNE VSEBINE				
Spodbujanje učenja z avtentičnimi učnimi vsebinami.	1	2	3	4
Spodbujanje učenja raznolikimi učnimi vsebinami.	1	2	3	4
Spodbujanje učenja abstraktnimi učnimi vsebinami.	1	2	3	4
Spodbujanje učenja kompleksnimi učnimi vsebinami.	1	2	3	4
C) UČNI PROCES				
Učencem /dijakom je omogočena skupinska interakcija.	1	2	3	4
Učencem /dijakom je omogočen spremenljiv učni tempo.	1	2	3	4
Učencem/dijakom je omogočena možnost izbire.	1	2	3	4
Učenci/dijaki so vključeni v raznovrstne učne dejavnosti.	1	2	3	4
Učencem/dijakom je omogočeno samostojno učenje.	1	2	3	4
Učenem/dijakom je omogočeno preiskovanje in raziskovanje.	1	2	3	4
Učitelj učence/dijake spodbuja k uporabi višjih ravni mišljenja.	1	2	3	4
Učitelj učence/dijake spodbuja k samouravnavanju (učenja, vedenja, čustvovanja).	1	2	3	4
Učitelj učence/dijake spodbuja k uporabi (samo) refleksijske.	1	2	3	4
D) UČNI IZDELKI/DOSEŽKI/REZULTATI				
Učencem/dijakom je omogočena reševanje raznolikih problemov.	1	2	3	4
Učencem /dijakom so omogočeni izvirni načini predstavitve.	1	2	3	4

Izvajanje dejavnosti za razvoj ustvarjalnosti in drugih veščin

Učitelj:

a) spodbuja unikatne ideje in učne dosežke	1	2	3	4
b) podpira avtentične učne dosežke/rezultate	1	2	3	4
c) spodbuja ustvarjalno mišljenje	1	2	3	4
d) spodbuja razvoj veščin analize, sinteze, vrednotenja	1	2	3	4
e) spodbuja kritično mišljenje	1	2	3	4
f) spodbuja inovativnost	1	2	3	4
g) spodbuja k tveganju	1	2	3	4
h) spodbuja nenavadne rešitve	1	2	3	4

i) dopušča napake in jih izkoristi za nadgradnjo znanja	1	2	3	4
j) prisluhne ideji in nanjo veže nadaljnje dejavnosti oz. učenje	1	2	3	4
Ali je bila pri opazovanju uri POTENCIALNO NADARJENEMU IN NADARJENEMU UČENCU/DIJAKU zagotovljena notranja učna diferenciacija, individualizacija in personalizacija?				
a) notranja učna diferenciacija	1	2	3	4
b) individualizacija	1	2	3	4
c) personalizacija učenja	1	2	3	4

Drugi primeri prilagoditev ali druga opažanja:

17.2 PRIPOMOČEK ZA SPREMLJANJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA V VRTCU

Pripomoček za spremljanje vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu je povzet in prilagojen po ‚Obrazcu za spremljanje neposrednega dela strokovnih delavcev v oddelku vrtca‘, ki je bil ustvarjen in uporabljen v okviru poskusa ‚Uvajanje posodobljenega koncepta prepoznavanja in vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi‘ v šol. letu 2022/23 in 2023/24.

Pripomoček za spremljanje vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu

Datum:	
Oddelek:	
Vzgojitelj:	
Vzgojitelj, pomočnik vzgojitelja:	
Opazovalec:	
Drugi navzoči:	
Starost otrok:	
Število prisotnih otrok na opazovanju:	
Časovni interval opazovanja (30 min.):	Od: _____ do: _____

Prevladujoča dejavnost (obkroži): a. dnevna rutina b. igra, spontana dejavnost c. načrtovana dejavnost (področje dejavnosti: jezik, družba, umetnost, gibanje, narava, matematika) d. drugo: _____	Prostor, kjer poteka opazovanje (obkroži): a. igralnica b. drugi notranji prostori: _____ c. zunanje površine: _____
--	---

(Oceni na lestvici od 1 do 4.)

1 – NE, nikakor/NE, ni bilo prisotno/POVSEM neustrezno

2 – DELOMA da/DELOMA prisotno/DELOMA ustrezno

3 – VEČINOMA da/VEČINOMA prisotno/VEČINOMA ustrezno

4 – DA, vsekakor/DA, v celoti/ POVSEM ustrezno, prepričljivo

Aktivna vključenost otroka	Ne	Deloma	Večinoma	Da	Opombe
Vzgojitelj organizira okolje, ki spodbuja aktivnost otrok.	1	2	3	4	
Vzgojitelj je osredotočen na to, kar otrok zmore, in ga podpre, ko nečesa še ne zmore.	1	2	3	4	

Didaktične strategije pri spodbujanju razvoja in napredka otrok	Ne	Deloma	Večinoma	Da	Opombe
Vzgojitelj preverja in upošteva predznanje otrok.	1	2	3	4	
Vzgojitelj se odziva na interese in pobude otrok.	1	2	3	4	
Vzgojitelj se v igro vključi kot enakovredni partner.	1	2	3	4	
Vzgojitelj omogoča učenje z raziskovanjem.	1	2	3	4	
Vzgojitelj podpira otroke pri iskanju, urejanju in dokumentiranju informacij.	1	2	3	4	
Vzgojitelj dopušča izvirnost – drugačen način reševanja problemov.	1	2	3	4	
Vzgojitelj mogoča izbiro dejavnosti na različnih težavnostnih stopnjah.	1	2	3	4	
Vzgojitelj spodbuja, da so otroci drug drugemu vir učenja (delo v parih in manjših skupinah).	1	2	3	4	

Zagotavljanje kakovostnih interakcij	Ne	Deloma	Večinoma	Da	Opombe
Vzgojitelj pozorno posluša otroke in se na njihove izjave odziva s komentarji, dopolnitvami, dodatnimi vprašanji.	1	2	3	4	
Vzgojitelj podpre otroka, ko samostojno rešuje problem.	1	2	3	4	
Ko otrok potrebuje pomoč, se vzgojitelj odzove na primeren način.	1	2	3	4	

Zagotavljanje spodbudnega učnega okolja	Ne	Deloma	Večinoma	Da	Opombe
Vzgojitelj poskrbi, da se otroci v prostoru počutijo varno in prijetno.	1	2	3	4	
Vzgojitelj poskrbi za prisotnost gradiva in sredstev (nestrukturirano gradivo, didaktična sredstva slikovne in druge podpore) v igralnici, v posameznih kotičkih in drugih prostorih.	1	2	3	4	
Vzgojitelj omogoča, da imajo otroci možnost za individualno delo in različne oblike skupnega dela.	1	2	3	4	

Spremljanje in dokumentiranje otrokovega razvoja in učenja	Ne	Deloma	Večinoma	Da	Opombe
Vzgojitelj otroke opazuje pri igri in dejavnostih.	1	2	3	4	
Vzgojitelj zbira dokaze o učenju in razvoju otrok ter jih dokumentira na različne načine.	1	2	3	4	
Vzgojitelj omogoča, da je listovnik otrokom dostopen.	1	2	3	4	

Druga opažanja:

17.3 EVALVACIJSKI SESTANKI

EVALVACIJSKI SESTANEK učenec/dijak

Učenec/dijak ob (nekaterih) vprašanih razmisli (in zapiše svoje ugotovitve) o delu, napredku in doseganju ciljev; svoje ugotovitve predstavi razredniku in staršem na letnem evalvacijskem srečanju. Učenčeva/dijakova poglobljena refleksija je pomemben dokaz njegovega napredka.

- Katere načrtovane cilje sem dosegel?

EVALVACIJA DELA V ŠOLI

- Kako so me pri doseganju ciljev podpirali učitelji?
- Kako me je pri doseganju ciljev podpiral razrednik?
- Kako me je pri doseganju ciljev podpiral mentor?

EVALVACIJA DOMAČEGA DELA

- Kaj sem za doseganje ciljev naredil doma?
- Kako sem načrtoval in spremljal svoje domače delo?
- Kako sem se učil/opravljal domače naloge/delal dodatne ali (kakšne?) drugačne naloge?
- Kaj je bilo učinkovito za doseganje mojih ciljev?
- Kako sem urejal mapo dosežkov? Kdo me je pri tem podpiral in kako?
- kateri dokazi učenja v moji mapi dosežkov kažejo na moj napredek, doseganje ciljev?
- Kdo je dajal povratno informacijo na moje dokaze učenja?
- Kako sem dopolnil dokaze učenja na podlagi dane povratne informacije?
- Kako so me pri doseganju ciljev podpirali starši?

EVALVACIJA DELA ZUNAJ ŠOLE

- Katere dejavnosti zunaj šole podpirajo uresničevanje mojih ciljev?
- Kako me je pri doseganju ciljev podpiral mentor?
- Kako sem z mentorjem načrtoval, spremljal in evalviral delo?

NAČRTOVANJE DELA ZA DOSEGO (NOVIH) CILJEV

- katerih ciljev nisem uspel doseči?
- kateri so moji novi cilji?
- Kaj bi lahko še poskusil za doseganje teh ciljev?
- Kdo bi mi lahko pri tem pomagal in kako?

MOJE POČUTJE

- Kako se počutim v šoli?
- Kako me sprejemajo in podpirajo vrstniki?
- Katere dejavnosti me najbolj veselijo?

EVALVACIJSKI SESTANEK starši/razrednik

Starši ob (izbranih) vprašanjih razmislite (in zapišete svoje ugotovitve) o delu, napredku in doseganju ciljev svojega otroka; ugotovitve predstavite razredniku na letnem evalvacijskem srečanju. Refleksija je dokaz napredka učenca/dijaka in ga lahko vloži v svojo mapo dosežkov.

- Katere načrtovane cilje je dosegel moj otrok?

EVALVACIJA DELA V ŠOLI

- Kako so pri doseganju ciljev mojega otroka podpirali učitelji?
- Kako je pri doseganju ciljev mojega otroka podpiral razrednik?
- Kako je pri doseganju ciljev mojega otroka podpiral mentor?

EVALVACIJA DOMAČEGA DELA

- Kako je k doseganju ciljev prispevalo domače delo mojega otroka?
- Kako je moj otrok načrtoval in spremljal svoje domače delo?
- Kako se je moj otrok učil/opravljal domače naloge/delal dodatne ali (kakšne?) drugačne naloge?
- Kaj je bilo učinkovito za doseganje ciljev mojega otroka?
- Kako je moj otrok urejal mapo dosežkov? Kdo ga je pri tem podpiral in kako?
- kateri dokazi učenja v mapi dosežkov kažejo na napredek, doseganje ciljev mojega otroka?
- Kdo je dajal povratno informacijo na dokaze učenja v mapi dosežkov?
- Ali je moj otrok dopolnjeval dokaze učenja na podlagi dane povratne informacije?
- Kako sem v okviru domačega dela pri doseganju ciljev mojega otroka podpiral sam??

EVALVACIJA DELA ZUNAJ ŠOLE

- Katere dejavnosti zunaj šole podpirajo uresničevanje ciljev mojega otroka?
- Kako je mojega otroka pri doseganju ciljev podpiral mentor?
- Kako sta moj otrok in mentor načrtovala, spremljala in evalvirala delo?
- Kako sem sam sodeloval z mentorjem? Ali sem seznanjen z načinom dela, spremljanjem napredka?

NAČRTOVANJE DELA ZA DOSEGO (NOVIH) CILJEV

- Kako lahko podprem svojega otroka pri uresničevanju zadanih ciljev?

POČUTJE OTROKA

- Kako vidim počutje mojega otroka v šoli?

17.4 MAPA DOSEŽKOV – primer

PODROČJE	KAJ VKLJUČUJE
O meni	<ul style="list-style-type: none"> - predstavitev - močna področja (talenti, spretnosti, znanja) - področja, kjer se želim izboljšati - kaj me zanima, kaj rad počnem
Moji cilji	<ul style="list-style-type: none"> - kratkoročni cilji (za to leto/polletje) - dolgoročni cilji (kam želim priti čez nekaj let) - kako se počutim glede učenja in svojih dosežkov
Moje dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> - pri pouku (spisi, eseji, raziskovalne naloge, projekti ...) - zunaj pouka (interesne dejavnosti, tekmovanja, prireditve ...) - zunaj šole (hobiji, šport, glasba, prostovoljstvo ...)
Dokazi mojega dela	<ul style="list-style-type: none"> - izdelki (pisni, likovni, tehnični, digitalni ...) - fotografije izdelkov ali nastopov - posnetki (glasba, govor, nastop ...) - priznanja, nagrade, pohvale - zapisi o dosežkih - dokazila o napredku na šibkih področjih
Povratne informacije	<ul style="list-style-type: none"> - zapiski učiteljev, mentorjev ali sošolcev (misli, pohvale, priporočila) - prostor za komentarje po predstavitvi izdelka/dosežka
Moja refleksija	<ul style="list-style-type: none"> - kaj sem se naučil iz posameznega izdelka/dejavnosti - kaj mi je uspelo, na kaj sem ponosen - kaj bi lahko izboljšal - kako bom to uporabil pri naslednjem izzivu - moji novi izzivi

17.5 PeNaD/OIN – primer

Osnovni podatki	Ime in priimek: Razred: Močna področja: Interesi: Področja za izboljšavo:
Cilji	Kratkoročni cilji: - ... - ... Dolgoročni cilji: - ... - ...
Strategije in metode dela	- Individualno delo - Raziskovalno delo, projektno delo - Tekmovanja - Prilagojene dejavnosti pri pouku - Dejavnosti zunaj pouka na šoli - Dejavnosti zunaj šole
Učne vsebine in razširitve	- Razširjeni program - Dodatna literatura in viri - Interdisciplinarni projekti
Spremljanje napredka	- Redni pogovori z mentorjem - Mapa dosežkov - Sprotne predstavitve - Samorefleksija
Časovni okvir	- September–december: ... - Januar–marec: ... - April–junij: ...
Podpora in viri	- Učitelji/mentorji: ... - Dostop do virov: ... - Sodelovanje z zunanjimi institucijami: ...
Motivacija in nagrajevanje	- Pohvale, priznanja - Predstavitve širši javnosti - Možnost udeležbe na poletnih šolah, taborih ...

